

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..)
พุทธศักราช

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อยกเลิกมาตรา ๖๕ เพื่อยกเลิกบทบัญญัติในหมวด ๗ รัฐสภา (มาตรา ๗๙ ถึงมาตรา ๑๕๗) และเพิ่มบทบัญญัติใหม่เป็นหมวด ๗ สภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๗๙ ถึงมาตรา ๑๔๑) แทน เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๙ เพื่อเพิ่มเติมมาตรา ๑๙๓/๑ มาตรา ๑๙๓/๒ เพื่อยกเลิกหมวด ๑๑ ศาลรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๑๔) และเพิ่มบทบัญญัติใหม่เป็นหมวด ๑๑ ศาลรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๑๕) แทน เพื่อยกเลิกหมวด ๑๒ องค์การอิสระ (มาตรา ๒๑๕ ถึงมาตรา ๒๔๗) และเพิ่มบทบัญญัติใหม่เป็นหมวด ๑๒ องค์การอิสระ (มาตรา ๒๑๖ ถึงมาตรา ๒๔๗/๓๒) แทน เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๕๖ เพื่อยกเลิกหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ (มาตรา ๒๕๗ ถึงมาตรา ๒๖๑) เพื่อเพิ่มเติมหมวด ๑๖ การปลงศพของราษฎรประหารเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ และการป้องกันและการต่อต้านรัฐประหาร (มาตรา ๒๕๗ ถึงมาตรา ๒๖๑) เพื่อยกเลิกมาตรา ๒๖๙ มาตรา ๒๗๐ มาตรา ๒๗๑ มาตรา ๒๗๒ และมาตรา ๒๗๙

เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีบทบัญญัติหลายมาตราที่ไม่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย หลักการแบ่งแยกอำนาจให้ได้คุณภาพ ไม่ทันสมัย ไม่สอดคล้องกับหลักการสากลที่นานาอารยประเทศให้การยอมรับ เป็นกลไกในการสืบทอดอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประชาชนไม่ยอมรับนับถือ จนอาจก่อให้เกิดปัญหาวิกฤตทางรัฐธรรมนูญ และกระทบต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ระบบรัฐสภา ตลอดจนปัญหาปากท้อง เศรษฐกิจ ชีวิตประจำวันของประชาชน จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเหล่านั้นในหลายประเด็น ดังนี้

(๑) วุฒิสภามาตามบทเฉพาะกาลและวุฒิสภามาตามหมวด ๗ ส่วนที่ ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีปัญหาเรื่องความชอบธรรมทางประชาธิปไตย เป็นกลไกในการสืบทอดอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประกอบกับตามประวัติศาสตร์รัฐธรรมนูญและการเมืองการปกครองของประเทศไทย นั้น วุฒิสภาถูกออกแบบมาเพื่อเป็นสภาแห่งการรับประกันการสืบทอดอำนาจของคณะรัฐประหารที่ต้องการยึดกุมอำนาจการปกครองประเทศต่อไปภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญใหม่และจัดให้มีการเลือกตั้ง ดังปรากฏให้เห็นจากวุฒิสภามาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๒ พ.ศ.๒๕๕๑ พ.ศ.๒๕๖๑ พ.ศ.

เสนาบดี

๒๕๓๔ และพ.ศ.๒๕๖๐ อนึ่ง เมื่อยกเลิกวุฒิสภาแล้ว ก็จำเป็นต้องออกแบบการตรวจสอบคณะรัฐมนตรีและเสียงข้างมากของสภาผู้แทนราษฎรมากขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกรณี “เสียงข้างมากลากไป” ได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เพื่อยกเลิก “หมวด ๗ รัฐสภา” และเปลี่ยนเป็น “หมวด ๗ สภาผู้แทนราษฎร” แทน โดยคงเหลือสภาผู้แทนราษฎรเพียงสภาเดียว พร้อมกับเพิ่มบทบาทและกลไกให้กับสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านในการตรวจสอบควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี

(๒) ศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีปัญหาเรื่องความชอบธรรมทางประชาธิปไตย องค์ประกอบและการได้มาซึ่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบันเชื่อมโยงไปถึงสภานิติบัญญัติแห่งชาติและวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาลที่แต่งตั้งโดยหัวหน้า คสช. ประกอบกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่มากจนเกินไป อีกทั้งยังมีบทบัญญัติจำนวนมากที่เปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปหรือองค์กรต่างๆตามรัฐธรรมนูญนี้ได้ร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้ว ก็มีผลเป็นที่สุด ผูกพันทุกองค์กรทั้งหมดนี้ กระทบต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจให้ได้อย่างดุลยภาพ ส่งผลให้ศาลรัฐธรรมนูญกลายเป็นองค์กรที่ผูกขาดอำนาจในการชี้เป็นชี้ตายเรื่องในทางรัฐธรรมนูญทั้งหมด จนกลายสภาพเป็นองค์กรที่เป็น “เจ้าของ” รัฐธรรมนูญ อยู่เหนือ “รัฐธรรมนูญ” กลายเป็นผู้ทรงอำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญแทนที่ประชาชนไปโดยปริยาย บทบัญญัติเหล่านี้ยังส่งผลเป็นการเปิดช่องทางให้บุคคลทั่วไป สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ตลอดจนองค์กรตามรัฐธรรมนูญต่างๆ ใช้ประโยชน์จากศาลรัฐธรรมนูญเป็น “เครื่องมือ” ในการกำจัดฝักฝ่ายทางการเมืองตรงข้ามกับตนอีกด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เพื่อเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และการได้มาซึ่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียใหม่ พร้อมกับจำกัดขอบเขตหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญให้ชัดเจนเคร่งครัดมากขึ้น เพื่อมิให้ศาลรัฐธรรมนูญกลายเป็นรัฐธรรมนูญเสียเอง ตลอดจนสร้างระบบตรวจสอบถ่วงดุลกับศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีปัญหาเรื่องความชอบธรรมทางประชาธิปไตย องค์ประกอบและการได้มาซึ่งกรรมการขององค์กรอิสระต่างๆในปัจจุบันเชื่อมโยงไปถึงสภานิติบัญญัติแห่งชาติและวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาลที่แต่งตั้งโดยหัวหน้า คสช. และหน้าที่และอำนาจที่มากจนเกินไป จนกลายสภาพเป็น “อำนาจที่สี่” นอกเหนือไปจากอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร อำนาจตุลาการกลายเป็นช่องทางที่ให้บุคคลทั่วไป สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ตลอดจนองค์กรตามรัฐธรรมนูญต่างๆ ใช้ประโยชน์จากองค์กรอิสระเป็น “เครื่องมือ” ในการกำจัดฝักฝ่ายทางการเมืองตรงข้ามกับตน บทบัญญัติต่างๆเหล่านี้ ส่งผลให้องค์กรอิสระ กลายเป็น “อิสระจากประชาชน” “อิสระโดยปราศจากความรับผิดชอบ” และ “อิสระอย่างปราศจากการตรวจสอบ” จนเกิดวิกฤตศรัทธาในหมู่ประชาชนต่อความเป็นกลางขององค์กรอิสระ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เพื่อเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และการได้มาซึ่งองค์กรอิสระเสียใหม่ จำกัดขอบเขตหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระให้ชัดเจนเคร่งครัดมากขึ้น ตลอดจนสร้างระบบตรวจสอบถ่วงดุลกับองค์กรอิสระ

สำเนา

(๔) การกำหนดให้มีแผนบริหารประเทศที่กำหนดวิสัยทัศน์ว่าประเทศนั้นๆจะเดินทางไปทิศทางใด ซึ่งอาจเรียกว่ายุทธศาสตร์ชาติบ้าง แผนการปฏิรูปประเทศบ้าง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบ้าง นับเป็นสิ่งจำเป็น อย่างไรก็ตาม การกำหนดให้มีแผนยุทธศาสตร์ชาติตามมาตรา ๖๕ และการปฏิรูปประเทศตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศนั้น นำมาซึ่งปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ดังนี้

ประการแรก ยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศที่กำหนดขึ้นเป็นผลพวงจากระบอบรัฐประหารของ คสช. มีบุคคลใน คสช. หรือเกี่ยวข้องกับ คสช. เข้าไปกำกับควบคุมตลอดทั้งกระบวนการในขณะที่มีการปฏิรูปประเทศตามแผนการของประเทศต่างๆจะต้องมาจากรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง รัฐบาลริเริ่มทำแผน โดยกำหนดแผนให้เป็นไปตามที่รณรงค์หาเสียงไว้กับประชาชน ในแง่ยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศจึงขาดความชอบธรรมในทางประชาธิปไตยที่จะนำมาบังคับใช้กับคนไทยทั้งประเทศ

ประการที่สอง ยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศนั้นมีลักษณะเป็นนโยบาย (Policy) ไม่ใช่บรรทัดฐานทางกฎหมาย (Legal Norm) จึงไม่ควรนำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศจึงเป็นสิ่งที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามแต่ละรัฐบาลที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนให้มาดำเนินการ การนำยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญจะยิ่งทำให้รัฐบาลไม่มีความเป็นอิสระในการบริหารประเทศให้สอดคล้องเจตนารมณ์ของประชาชน และสนับสนุนให้รัฐราชการขยายตัวมากขึ้น แทนที่พรรคการเมืองและรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งและได้รับอำนาจจากประชาชนจะมีอำนาจในการกำหนดทิศทางการปฏิรูปประเทศ กลับกลายเป็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและแผนการปฏิรูปประเทศที่ คสช. และกลไกราชการกำหนดไว้หมดแล้ว

ประการที่สาม การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศไว้ในรัฐธรรมนูญ อาจเปิดช่องให้กลุ่มบุคคลใช้เป็นเครื่องมือในการล้มรัฐบาลได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากเป็นรัฐบาลจากการเลือกตั้งที่มีได้เป็นฝ่ายของ คสช. หรือสืบทอดอำนาจจาก คสช. โดยอาจร้องไปยังองค์กรอิสระหรือศาลต่างๆเพื่อลงโทษรัฐบาล โดยใช้เหตุอ้างว่าไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญในส่วนของการปฏิรูปประเทศ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงควรยกเลิกการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศทั้งหมด และไม่ควรกำหนดให้อยู่ในรัฐธรรมนูญ แต่ควรปล่อยให้รัฐบาลจากการเลือกตั้งเป็นผู้กำหนด

(๕) ประเทศไทยมีรัฐประหารเกิดขึ้นมากกว่าสิบครั้ง เมื่อคณะทหารก่อรัฐประหารสำเร็จ ก็ตั้งตนเป็น “รัฐธำนิปัตย์” ออกประกาศ คำสั่ง ให้ถือเป็น “กฎหมาย” ออกกฎหมายนิรโทษกรรมตนเองใช้อำนาจละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน กำจัดศัตรูทางการเมืองและคนที่เห็นต่าง เมื่อต้องการคืนอำนาจให้ประชาชนกลับมาสู่การเลือกตั้ง คณะรัฐประหารก็จะออกแบบริธรรมนูญเพื่อสืบทอดอำนาจต่อไป จนเกิดวิกฤติการเมืองรอบใหม่ คณะทหารชุดใหม่ก็เข้ามาก่อรัฐประหารวนเวียนเช่นนี้มาหลายทศวรรษ จนกล่าวกันว่าเป็น “วงจรอุบาทว์” ของการเมืองไทย ทั้งหมดนี้ทำให้พัฒนาการประชาธิปไตยในประเทศไทยต้องสะดุดหยุดลง กองทัพเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้นจนกลายเป็นรัฐซ้อนรัฐ กระทบต่อการพัฒนาประเทศไทยให้ทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ เพื่อเป็นการตัด “วงจรรัฐประหาร” เหล่านี้ให้หมดไป จำเป็นต้องจัดการลบล้าง “มรดกบาป” ของรัฐประหารครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ด้วยการยกเลิกมาตรา ๒๗๙

สำเนา

ที่รับรองความชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายให้กับบรรดาประกาศ คำสั่ง คสช. คำสั่งหัวหน้า คสช. และการกระทำที่เกี่ยวข้อง และกำหนดเพิ่มบทบัญญัติใน “หมวด ๑๖ การปลงศพพลพรพรัฐประหารเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ และการป้องกันและการต่อต้านรัฐประหาร”

(๖) เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเพื่อยกเลิกวุฒิสภา คงเหลือไว้แต่สภาผู้แทนราษฎรแล้ว กระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจแก่รัฐสภาดำเนินการนั้น ก็ต้องถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็นอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร อย่างไรก็ตาม เพื่อมิให้เสียงข้างมากของสภาผู้แทนราษฎรสามารถแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้ตามอำเภอใจ จึงจำเป็นต้องกำหนดมติในการให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมให้สูงขึ้นเป็นสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร และในกรณีที่เป็น การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในประเด็นสำคัญ เช่น หมวด ๑ บททั่วไป หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ หมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ตลอดจนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเพื่อนำไปสู่การจัดทำรัฐธรรมนูญใหม่ทั้งฉบับ ก็ต้องนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นไปให้ประชาชนออกเสียงประชามติด้วย

จึงจำเป็นต้องตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้

สำเนา

ร่าง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..)

พุทธศักราช

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

.....

.....

มาตรา ๑ รัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช”

มาตรา ๒ รัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกมาตรา ๖๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๔ ให้ยกเลิก “หมวด ๗ รัฐสภา” ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ตั้งแต่มาตรา ๗๙ ถึงมาตรา ๑๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“หมวด ๗

สภาผู้แทนราษฎร

.....

มาตรา ๗๙ สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคน ดังนี้

สำเนา

(๑) สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสามร้อยห้าสิบคน

(๒) สมาชิกซึ่งมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน

ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใด และยังไม่มีการเลือกตั้งหรือประกาศชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่าที่มีอยู่

ในกรณีมีเหตุใดๆที่ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อมีจำนวนไม่ถึงหนึ่งร้อยห้าสิบคน ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๘๐ ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับเลือกตั้งถึงร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดแล้ว หากมีความจำเป็นจะต้องเรียกประชุมสภาผู้แทนราษฎร ก็ให้ดำเนินการเรียกประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ โดยให้ถือว่าสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่ แต่ต้องดำเนินการให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ครบตามจำนวนตามมาตรา ๗๙ โดยเร็ว ในกรณีเช่นนี้ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของสภาผู้แทนราษฎรที่เหลืออยู่

มาตรา ๘๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ โดยให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เขตละหนึ่งคน และผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งได้คนละหนึ่งคะแนน โดยจะลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใด หรือจะลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเลยก็ได้

ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนสูงกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสมัครรับเลือกตั้ง การออกเสียงลงคะแนน การนับคะแนน การรวมคะแนน การประกาศผลการเลือกตั้ง และการอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยกฎหมายดังกล่าวจะกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องยื่นหลักฐานแสดงการเสียภาษีเงินได้ประกอบการสมัครรับเลือกตั้งด้วยก็ได้

ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งเมื่อตรวจสอบเบื้องต้นแล้ว มีเหตุอันควร เชื่อว่าผลการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมด ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องตรวจสอบเบื้องต้นและประกาศผลการเลือกตั้ง ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แต่ต้องไม่ช้ากว่าหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง ทั้งนี้ การประกาศผลดังกล่าวไม่เป็นการตัดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะดำเนินการสืบสวน ไต่สวน หรือวินิจฉัยกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำการทุจริตในการเลือกตั้ง หรือการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ไม่ว่าจะได้ประกาศผลการเลือกตั้งแล้วหรือไม่ก็ตาม

สำเนา

มาตรา ๘๒ การกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดจะพึงมีและการแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ดำเนินการตามวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ใช้จำนวนราษฎรทั้งประเทศตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง เฉลี่ยด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามร้อยห้าสิบคน จำนวนที่ได้รับให้ถือว่าเป็นจำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน

(๒) จังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนตาม (๑) ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นได้หนึ่งคน โดยให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง

(๓) จังหวัดใดมีราษฎรเกินจำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดนั้นเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนทุกจำนวนราษฎรที่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน

(๔) เมื่อได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดตาม (๒) และ (๓) แล้ว ถ้าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังไม่ครบสามร้อยห้าสิบคน จังหวัดใดมีเศษที่เหลือจากการคำนวณตาม (๓) มากที่สุด ให้จังหวัดนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน และให้เพิ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามวิธีการดังกล่าวแก่จังหวัดที่มีเศษที่เหลือจากการคำนวณนั้นในลำดับรองลงมาตามลำดับจนครบจำนวน สามร้อยห้าสิบคน

(๕) จังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกินหนึ่งคน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้งเท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมี โดยต้องแบ่งพื้นที่ของเขตเลือกตั้งแต่ละเขตให้ติดต่อกัน และต้องจัดให้มีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตใกล้เคียงกัน

มาตรา ๘๓ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องเป็นผู้ซึ่งพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกส่งสมัครรับเลือกตั้ง และจะสมัครรับเลือกตั้งเกินหนึ่งเขตมิได้

เมื่อมีการสมัครรับเลือกตั้งแล้ว ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองจะถอนการสมัครรับเลือกตั้ง หรือเปลี่ยนแปลงผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เฉพาะกรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งตายหรือขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะ ต้องห้าม และต้องกระทำก่อนปิดการรับสมัครเลือกตั้ง

มาตรา ๘๔ ในการเลือกตั้งทั่วไป ให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแจ้งรายชื่อบุคคลซึ่งพรรคการเมืองนั้นมีมติว่าจะเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ไม่เกินสามรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนปิดการรับสมัครเลือกตั้ง และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรายชื่อบุคคลดังกล่าวให้ประชาชนทราบ และให้นำความในมาตรา ๘๓ วรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

พรรคการเมืองจะไม่เสนอรายชื่อบุคคลตามวรรคหนึ่งก็ได้

มาตรา ๘๕ การเสนอชื่อบุคคลตามมาตรา ๘๔ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

สำเนา

(๑) ต้องมีหนังสือยินยอมของบุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อ โดยมีรายละเอียดตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

(๒) ผู้ได้รับการเสนอชื่อต้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามที่จะเป็นรัฐมนตรี ตามมาตรา ๑๖๐ และไม่เคยทำหนังสือยินยอมตาม (๑) ให้พรรคการเมืองอื่นในการเลือกตั้งคราวนั้น

การเสนอชื่อบุคคลใดที่มีได้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าไม่มีการเสนอชื่อบุคคลนั้น

มาตรา ๘๖ พรรคการเมืองใดส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว ให้มีสิทธิส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อได้

การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ให้พรรคการเมืองจัดทำบัญชีรายชื่อพรรคละหนึ่งบัญชี โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งของแต่ละพรรคการเมืองต้องไม่ซ้ำกัน และไม่ซ้ำกับรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง โดยส่งบัญชีรายชื่อดังกล่าวให้คณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนปิดการรับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

การจัดทำบัญชีรายชื่อตามวรรคสอง ต้องให้สมาชิกของพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วย โดยต้องคำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่างๆ และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง

มาตรา ๘๗ การคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมือง ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อได้รับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหารด้วยหาร้อยอันเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร

(๒) นำผลลัพธ์ตาม (๑) ไปหารจำนวนคะแนนรวมทั้งประเทศของพรรคการเมืองแต่ละพรรคที่ได้รับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทุกเขต จำนวนที่ได้รับให้ถือเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้

(๓) นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะพึงมีได้ตาม (๒) ลบด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งหมดที่พรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้งในทุกเขตเลือกตั้ง ผลลัพธ์คือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นจะได้รับ

(๔) ถ้าพรรคการเมืองใดมีผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่ากับหรือสูงกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้ตาม (๒) ให้พรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามจำนวนที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และไม่มีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมดไปจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต่ำกว่าจำนวน

สำเนา

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้ตาม (๒) ตามอัตราส่วน แต่ต้องไม่มีผลให้พรรคการเมืองใดดังกล่าวมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินจำนวนที่จะพึงมีได้ตาม (๒)

(๕) เมื่อได้จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองแล้ว ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งตามลำดับหมายเลขในบัญชีรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดตายภายหลังวันปิดรับสมัครรับเลือกตั้งแต่ก่อนเวลาปิดการลงคะแนนในวันเลือกตั้ง ให้นำคะแนนที่มีผู้ลงคะแนนให้มาคำนวณตาม (๑) และ (๒) ด้วย

การนับคะแนน หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณ การคิดอัตราส่วน และการประกาศผลการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๘๘ เขตเลือกตั้งที่ไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งรายใดได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งนั้น ให้จัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ และมีให้นับคะแนนที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนได้รับไปใช้ในการคำนวณตามมาตรา ๘๗ ในกรณีเช่นนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการให้มีการรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งใหม่ โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งเดิมทุกรายไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งที่จะจัดขึ้นใหม่นั้น

มาตรา ๘๙ ในการเลือกตั้งทั่วไป ถ้าต้องมีการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งใหม่ในบางเขตหรือบางหน่วยเลือกตั้งก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง หรือการเลือกตั้งยังไม่แล้วเสร็จ หรือยังไม่มีประกาศผลการเลือกตั้งครบทุกเขตเลือกตั้งไม่ว่าด้วยเหตุใด การคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมี และจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่ผลการคำนวณตามวรรคหนึ่งทำให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดลดลง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นในลำดับท้ายตามลำดับพันจากตำแหน่ง

มาตรา ๙๐ ภายในหนึ่งปีหลังจากวันเลือกตั้งอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ถ้าต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดขึ้นใหม่ เพราะเหตุที่การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้นำความในมาตรา ๘๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่างไม่ว่าด้วยเหตุใดภายหลังพ้นเวลาหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้งทั่วไป มิให้มีผลกระทบกับการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองจะพึงมีตามมาตรา ๘๗

สำเนา

มาตรา ๘๑ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้ง

(๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้ว ไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีในวันเลือกตั้ง

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง หรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร จะขอลงทะเบียน เพื่อออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง ณ สถานที่ และตามวันเวลา วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ได้

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยมิได้แจ้งเหตุอันสมควรตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อาจถูกจำกัดสิทธิบางประการตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๘๒ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

(๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่

(๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

(๔) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

มาตรา ๘๓ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีนับถึงวันเลือกตั้ง

(๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภา ระยะเวลาเก้าสิบวันดังกล่าวให้ลดลงเหลือสามสิบวัน

(๔) ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ด้วย

(ก) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(ข) เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(ค) เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีการศึกษา

สำเนา

(ง) เคยรับราชการหรือปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ หรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านใน จังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปี

มาตรา ๙๔ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- (๑) ดิตยาเสพติดให้โทษ
- (๒) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ
- (๔) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๒ (๑) (๒) หรือ (๔)
- (๕) อยู่ระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
- (๖) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล
- (๗) เคยได้รับโทษจำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงสิบปีนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๘) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือ ถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๙) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะ ร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๑๐) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อ ตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงาน ในองค์การหรือ หน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตาม กฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินใน ความผิดฐานฟอกเงิน

- (๑๑) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง
- (๑๒) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำนอกจากข้าราชการการเมือง
- (๑๓) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
- (๑๔) เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงยังไม่เกินสองปี
- (๑๕) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือ เป็น เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

(๑๖) เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

(๑๗) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ตำนาน

มาตรา ๔๕ อายุของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง ในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎร จะมีการรวบรวมพรรคการเมืองที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิได้

มาตรา ๔๖ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง

มาตรา ๔๗ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎร หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๘๙ วรรคสอง

(๕) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๙๓

(๖) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๔

(๗) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๔ หรือมาตรา ๑๘๕

(๘) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก

(๙) พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกตามมติของพรรคการเมืองนั้น ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมือง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ในกรณีเช่นนี้ ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นมิได้เข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่พ้นสามสิบวันดังกล่าว

(๑๐) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง แต่ในกรณีที่ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองเพราะมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่มิได้เข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวันนั้น

(๑๑) สภาผู้แทนราษฎรมิได้ให้พ้นจากตำแหน่งด้วยเสียงสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เพราะเหตุฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมของสมาชิกที่มีลักษณะร้ายแรงตามมาตรา ๑๑๗ วรรคสอง

(๑๒) พ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุตามมาตรา ๑๓๑ วรรคสาม หรือมาตรา ๒๔๓ วรรคสาม

(๑๓) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร

(๑๔) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

สำเนา

มาตรา ๙๘ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งนั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๙๗ (๓) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) หรือ (๑๓) และให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

เมื่อได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง

มิให้นับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคสอง เป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งได้ด้วย

มาตรา ๙๙ เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง พระมหากษัตริย์จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ เป็นการเลือกตั้งทั่วไปภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ

การเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักรตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๐๐ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎรตามคำแนะนำของนายกรัฐมนตรี เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป

การยุบสภาผู้แทนราษฎรให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา และให้กระทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ภายในห้าวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งใช้บังคับ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวันแต่ไม่เกินหกสิบวัน นับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวใช้บังคับ วันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

มาตรา ๑๐๑ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ เป็นเหตุให้ไม่สามารถจัดการเลือกตั้งตามวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดตามมาตรา ๙๙ หรือมาตรา ๑๐๐ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดวันเลือกตั้งใหม่ก็ได้ แต่ต้องจัดให้มีการเลือกตั้งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เหตุดังกล่าวสิ้นสุดลง แต่เพื่อประโยชน์ในการนับอายุตามมาตรา ๙๑ (๒) และมาตรา ๙๓ (๒) ให้นับถึงวันเลือกตั้งที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๙๙ หรือมาตรา ๑๐๐ แล้วแต่กรณี

เก้าแก้ว

มาตรา ๑๐๒ เมื่อตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงเพราะเหตุอื่นใด นอกจากถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎร หรือเมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นการเป็นตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ดำเนินการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง เว้นแต่อายุของสภาผู้แทนราษฎรจะเหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน และให้นำความในมาตรา ๙๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๒) ในกรณีที่เป็นการเป็นตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรประกาศให้ผู้มีชื่ออยู่ในลำดับถัดไปในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเลื่อนขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง โดยต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง หากไม่มีรายชื่อเหลืออยู่ในบัญชีที่จะเลื่อนขึ้นมาแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนตาม (๑) ให้เริ่มนับแต่วันเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ส่วนสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนตาม (๒) ให้เริ่มนับแต่วันถัดจากวันประกาศชื่อในราชกิจจานุเบกษา และให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนตำแหน่งที่ว่างนั้นอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของสภาผู้แทนราษฎรที่เหลืออยู่

การคำนวณสัดส่วนคะแนนของพรรคการเมืองสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเมื่อมีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้เป็นไปตามมาตรา ๙๐

มาตรา ๑๐๓ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายหรือความครอบงำใด และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวมโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์

มาตรา ๑๐๔ ก่อนเข้ารับหน้าที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องปฏิญาณตนในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรด้วยถ้อยคำ ดังต่อไปนี้

“ข้าพเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอปฏิญาณว่า ข้าพเจ้าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

มาตรา ๑๐๕ สภาผู้แทนราษฎร มีประธานสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่งและรองประธานสภาผู้แทนสภาผู้แทนราษฎรสองคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมติของสภาผู้แทนราษฎร โดยที่รองประธานสภาผู้แทนราษฎรอย่างน้อยหนึ่งคนต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร

สำเนา

ในระหว่างการดำรงตำแหน่ง ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นกรรมการบริหารหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองขณะเดียวกันมิได้

ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่งจนสิ้นอายุของสภาผู้แทนราษฎรหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๑๐๖ ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรย่อมพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระตาม มาตรา ๑๐๕ วรรคสาม เมื่อ

(๑) ขาดจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๒) ลาออกจากตำแหน่ง

(๓) ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือข้าราชการการเมืองอื่น

(๔) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นกรณีที่ดียังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

มาตรา ๑๐๗ ประธานสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่และอำนาจดำเนินกิจการของสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปตามข้อบังคับ รองประธานสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่และอำนาจตามที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรมอบหมาย และปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎรเมื่อประธานสภาผู้แทนราษฎรไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

ประธานสภาผู้แทนราษฎรและผู้ที่ทำหน้าที่แทนต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่

เมื่อประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรไม่อยู่ในที่ประชุม ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเลือกกันเองให้สมาชิกคนหนึ่งเป็นประธานในคราวประชุมนั้น

มาตรา ๑๐๘ ภายหลังที่คณะรัฐมนตรีเข้าบริหารราชการแผ่นดินแล้ว พระมหากษัตริย์ จะทรงแต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุด และสมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่พรรคการเมืองตามวรรคหนึ่งมีสมาชิกเท่ากัน ให้ใช้วิธีจับสลาก

ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรย่อมพ้นจากตำแหน่งเมื่อขาดคุณสมบัติตามวรรคหนึ่ง หรือเมื่อมีเหตุตามมาตรา ๑๐๖ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ในกรณีเช่นนี้ พระมหากษัตริย์จะได้ทรงแต่งตั้งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง

สำเนา

มาตรา ๑๐๙ การประชุมสภาผู้แทนราษฎรต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาจึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีการพิจารณาระเบียบวาระกระทำสภาผู้แทนราษฎรจะกำหนดองค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้

การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ

สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

รายงานการประชุมและบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคนต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป เว้นแต่กรณีการประชุมลับหรือการออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

การออกเสียงลงคะแนนเลือกหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดให้กระทำการลับ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๑๐ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ให้มีการเรียกประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้สมาชิกได้มาประชุมเป็นครั้งแรก

ในปีหนึ่งให้มีสมัยประชุมสามัญของสภาผู้แทนราษฎรสองสมัย สมัยหนึ่งให้มีกำหนดเวลาหนึ่งร้อยยี่สิบวัน แต่พระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ขยายเวลาออกไปก็ได้

การปิดสมัยประชุมสามัญประจำปีก่อนครบกำหนดเวลาหนึ่งร้อยยี่สิบวัน จะกระทำได้อีกแต่โดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร

วันประชุมครั้งแรกตามวรรคหนึ่ง ให้ถือเป็นวันเริ่มสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง ส่วนวันเริ่มสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สอง ให้เป็นไปตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด แต่ในกรณีที่การประชุมครั้งแรกตามวรรคหนึ่งมีเวลาจนถึงสิ้นปีปฏิทินไม่เพียงพอที่จะจัดให้มีการประชุมสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สองจะไม่มีการประชุมสมัยสามัญประจำปีครั้งที่สองสำหรับปีนั้นก็ได้

มาตรา ๑๑๑ พระมหากษัตริย์ทรงเรียกประชุมสภาผู้แทนราษฎร ทรงเปิดและทรงปิดประชุม พระมหากษัตริย์จะเสด็จพระราชดำเนินมาทรงทำรัฐพิธีเปิดประชุมสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งแรกด้วยพระองค์เอง หรือจะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พระราชทายาทซึ่งทรงบรรลุนิติภาวะแล้ว หรือผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้แทนพระองค์มาทำรัฐพิธีก็ได้

เมื่อมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งรัฐ พระมหากษัตริย์จะทรงเรียกประชุมสภาผู้แทนราษฎรเป็นการประชุมสมัยวิสามัญก็ได้

ภายใต้บังคับมาตรา ๑๑๒ และมาตรา ๑๑๕ การเรียกประชุม การขยายเวลาประชุม และการปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎร ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

สำเนา

มาตรา ๑๑๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการประกาศเรียกประชุมสภาผู้แทนราษฎรเป็นการประชุมสมัยวิสามัญได้

ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรนำความกราบบังคมทูลและลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา ๑๑๓ ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกผู้ใดจะกล่าวถ้อยคำใดในทางแถลงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น หรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใด ๆ มิได้

เอกสิทธิ์ตามวรรคหนึ่งไม่คุ้มครองสมาชิกผู้กล่าวถ้อยคำในการประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใด หากถ้อยคำที่กล่าวในที่ประชุมไปปรากฏนอกบริเวณสภาผู้แทนราษฎร และการกล่าวถ้อยคำนั้นมีลักษณะเป็นความผิดทางอาญาหรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น

ในกรณีตามวรรคสอง ถ้าสมาชิกกล่าวถ้อยคำใดที่อาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับความเสียหาย ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงตามที่บุคคลนั้นร้องขอตามวิธีการและภายในระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ โดยไม่กระทบต่อสิทธิของบุคคลในการฟ้องคดีต่อศาล

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ ย่อมคุ้มครองไปถึงผู้พิมพ์และผู้โฆษณาการรายงานการประชุมตามข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎร และคุ้มครองไปถึงบุคคลซึ่งประธานในที่ประชุมอนุญาตให้แถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ตลอดจนผู้ดำเนินการถ่ายทอดการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์หรือทางอื่นใดซึ่งได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎรด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๑๔ ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามมิให้จับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปทำการสอบสวนในฐานะที่สมาชิกผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสภาผู้แทนราษฎรหรือเป็นการจับในขณะกระทำความผิด

ในกรณีที่มีการจับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะกระทำความผิด ให้รายงานไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎรโดยพลัน และเพื่อประโยชน์ในการประชุมสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎรอาจสั่งให้ปล่อยผู้ถูกจับเพื่อให้มาประชุมสภาได้

ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถูกคุมขังในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาอยู่ก่อนสมัยประชุมเมื่อถึงสมัยประชุม พนักงานสอบสวนหรือศาล แล้วแต่กรณี ต้องสั่งปล่อยทันทีถ้าประธานสภาผู้แทนราษฎรได้ร้องขอ โดยศาลจะสั่งให้มีประกันหรือมีประกันและหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

สำเนา

ในกรณีที่มีการฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในคดีอาญา ไม่ว่าจะได้ฟ้องนอกหรือในสมัยประชุม ศาลจะพิจารณาคดีนั้นในระหว่างสมัยประชุมก็ได้ แต่ต้องไม่เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาประชุมสภา

มาตรา ๑๑๕ ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ หากมีกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรต้องดำเนินการตามมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ หรือมาตรา ๑๗๗ ให้สภาผู้แทนราษฎรที่เพิ่งสิ้นอายุหรือเพิ่งถูกยุบปฏิบัติหน้าที่รักษาการและดำเนินการประชุมได้ โดยให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรนำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการประกาศเรียกประชุมสภาผู้แทนราษฎรเป็นการประชุมสมัยวิสามัญ และให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา ๑๑๖ การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ย่อมเป็นการเปิดเผยตามลักษณะที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร แต่ถ้าคณะรัฐมนตรี หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ร้องขอให้ประชุมลับ ก็ให้ประชุมลับ

มาตรา ๑๑๗ สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการเลือก และการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภาผู้แทนราษฎร รองประธานสภาผู้แทนราษฎร เรื่องหรือกิจการอันเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการสามัญแต่ละชุด การปฏิบัติหน้าที่และองค์ประชุมของคณะกรรมการ วิธีการประชุม การเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ การเสนอญัตติ การปรึกษา การอภิปราย การลงมติ การบันทึกการลงมติ การเปิดเผยการลงมติ การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย และการอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจตราข้อบังคับเกี่ยวกับประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมการธิการ ในกรณีที่สมาชิกหรือกรรมการธิการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาดำเนินการและลงโทษตั้งแต่ ตักเตือน ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยเสียงสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ตามความร้ายแรงของการกระทำ

มาตรา ๑๑๘ สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจเลือกสมาชิกตั้งเป็นคณะกรรมการการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิกตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อกระทำการพิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ และรายงานให้สภาผู้แทนราษฎรทราบตามระยะเวลาที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด

การกระทำการ การสอบสวนข้อเท็จจริง หรือการศึกษาตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภาและหน้าที่และอำนาจตามที่ระบุไว้ในการจัดตั้งคณะกรรมการก็ดี ในการดำเนินการของคณะกรรมการก็ดี ต้องไม่เป็นเรื่องซ้ำซ้อนกัน ในกรณีที่การกระทำการ การสอบสวนข้อเท็จจริง หรือ

สำเนา

การศึกษาในเรื่องใดมีความเกี่ยวข้องกัน ให้เป็นหน้าที่ของประธานสภาผู้แทนราษฎรที่จะต้องดำเนินการให้ คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องทุกชุดร่วมกันดำเนินการ

ในการสอบหาข้อเท็จจริง คณะกรรมการจะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลหรือคณะ บุคคลใดกระทำการแทนมิได้

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งมีอำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมา แลกงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาอยู่ นั้นได้

ให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในกิจการที่คณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริงหรือ ศึกษา ที่จะต้องสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหรือในกำกับ ให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความเห็น ตามที่คณะกรรมการเรียก

ให้สภาผู้แทนราษฎรเปิดเผยบันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงาน การสอบหา ข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่กรณี ของคณะกรรมการให้ประชาชนทราบ เว้นแต่สภา ผู้แทนราษฎรมิมีมติให้เปิดเผย

เอกสารที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑๓ ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำหน้าที่และผู้ปฏิบัติตามคำ เรียกตามมาตรานี้ด้วย

มาตรา ๑๑๔ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี ให้ คณะกรรมการสามัญที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม สิทธิมนุษยชน การ ติดตามงบประมาณ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ สื่อสารมวลชน การมีส่วนร่วม ของประชาชน การตรวจสอบโครงการที่ใช้งบประมาณแผ่นดินในสัดส่วนที่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับโครงการอื่น มีประธานกรรมการที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี หรือประธานสภาผู้แทนราษฎร อย่างน้อยห้าคณะ

กรรมการสามัญซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ต้องมีจำนวนตามหรือ ใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๑๗ วรรคแรก ให้ ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนดอัตราส่วนตามวรรคสอง

มาตรา ๑๒๐ การตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภา ผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ ต้องมี บุคคลประเภทดังกล่าวหรือผู้แทนองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นโดยตรง ร่วมเป็น กรรมการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการวิสามัญทั้งหมด

สำเนา

การตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ต้องมีผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวร่วมเป็นกรรมการวิสามัญด้วย ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการวิสามัญทั้งหมด

ในการเลือกประธานกรรมการในคณะกรรมการวิสามัญในแต่ละคณะ ต้องแบ่งสรรปันส่วนให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร อย่างเป็นธรรมด้วย

มาตรา ๑๒๑ ให้สภาผู้แทนราษฎรแต่งตั้งคณะผู้ตรวจการกองทัพ ประกอบไปด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนสิบคน โดยอย่างน้อยห้าคนต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร

คณะผู้ตรวจการกองทัพ มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของกองทัพและรายได้ของกองทัพ

(๒) ตรวจสอบโครงการจัดซื้อจัดจ้างของกองทัพ

(๓) พิจารณาเรื่องราวร้องเรียนของข้าราชการทหาร ทหารกองประจำการ นักเรียนในสังกัดกระทรวงกลาโหม และบุคคลที่ถูกเรียกเข้ารับราชการทหารตามกฎหมาย จากการถูกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมหรือละเมิดสิทธิมนุษยชนจากผู้บังคับบัญชา ในกรณีที่เรื่องราวร้องเรียนมีมูล ให้คณะผู้ตรวจการกองทัพมีอำนาจเสนอเรื่องต่อสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องต่อไป

(๔) ประกันหลักการรัฐบาลพลเรือนมีอำนาจเหนือกองทัพ

(๕) จัดทำรายงานและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือปฏิรูปกองทัพให้ทันสมัยและสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยและหลักการรัฐบาลพลเรือนมีอำนาจเหนือกองทัพ เพื่อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรและคณะรัฐมนตรี

ให้คณะผู้ตรวจการกองทัพคัดเลือกกันเองสองคนไปเป็นสมาชิกสภากลาโหมโดยตำแหน่ง

ให้นำมาตรา ๑๑๘ วรรคสามถึงวรรคเจ็ด มาใช้บังคับการดำเนินการของผู้ตรวจการกองทัพโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒๒ ให้สภาผู้แทนราษฎรแต่งตั้งคณะผู้ตรวจการศาลและศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบไปด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนสิบคน โดยอย่างน้อยห้าคนต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร

คณะผู้ตรวจการศาลและศาลรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง

สำเนา

(๒) ให้ความเห็นแก่ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด เกี่ยวกับแนวทางการบริหารของศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม และคณะกรรมการบริหารศาลปกครอง แล้วแต่กรณี

(๓) ศึกษาวิเคราะห์ ประเมินคุณภาพ และผลกระทบของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คำพิพากษาของศาลยุติธรรมและศาลปกครอง ในประเด็นต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนากฎหมาย การแก้ไขปรับปรุงรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่างๆ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงแนวคำวินิจฉัยหรือคำพิพากษาบรรทัดฐาน การศึกษาวิเคราะห์ดังกล่าวให้จัดทำเป็นรายงานเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกา และศาลปกครองสูงสุด และเปิดเผยให้บุคคลทั่วไปเข้าถึงได้

ให้คณะผู้ตรวจการศาลและศาลรัฐธรรมนูญคัดเลือกกันเองให้คนหนึ่งไปเป็นกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมโดยตำแหน่งและอีกคนหนึ่งไปเป็นกรรมการตุลาการศาลปกครองโดยตำแหน่ง

ให้นำมาตรา ๑๑๘ วรรคสามถึงวรรคเจ็ด มาใช้บังคับการดำเนินการของคณะผู้ตรวจการศาลและศาลรัฐธรรมนูญโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒๓ ให้สภาผู้แทนราษฎรแต่งตั้งคณะผู้ตรวจการองค์กรอิสระ ประกอบไปด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนสิบคน โดยอย่างน้อยห้าคนต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร

คณะผู้ตรวจการองค์กรอิสระ มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของสำนักงานขององค์กรอิสระต่างๆ

(๒) ให้ความเห็นแก่ประธานองค์กรอิสระทั้งหลาย เกี่ยวกับแนวทางการบริหารองค์กรอิสระ

(๓) ศึกษาวิเคราะห์ ประเมินคุณภาพ และผลกระทบของคำวินิจฉัย คำสั่ง หรือการใช้อำนาจขององค์กรอิสระ ในประเด็นต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนากฎหมาย การแก้ไขปรับปรุงรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่างๆ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงแนวคำวินิจฉัยหรือแนวทางการใช้อำนาจ การศึกษาวิเคราะห์ดังกล่าวให้จัดทำเป็นรายงานเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี และองค์กรอิสระ และเปิดเผยให้บุคคลทั่วไปเข้าถึงได้

ให้นำมาตรา ๑๑๘ วรรคสามถึงวรรคเจ็ด มาใช้บังคับการดำเนินการของคณะผู้ตรวจการองค์กรอิสระโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒๔ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ จะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร

ภายใต้บังคับมาตรา ๑๓๒ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ ที่ได้รับความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

สำเนา

มาตรา ๑๒๕ ให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ดังต่อไปนี้

- (๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- (๓) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
- (๔) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (๕) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน
- (๖) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ
- (๗) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทาง

การเมือง

- (๘) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มาตรา ๑๒๖ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร และจะเสนอได้ก็แต่โดย

- (๑) คณะรัฐมนตรี โดยข้อเสนอแนะของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง
- (๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร
- (๓) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคนเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

มาตรา ๑๒๗ ร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร และเสนอได้ก็แต่โดย

- (๑) คณะรัฐมนตรี
- (๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบคน
- (๓) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

มาตรา ๑๒๘ การจ่ายเงินแผ่นดินจะกระทำได้เฉพาะที่ได้อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่าย กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายเกี่ยวกับการโอนงบประมาณ กฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง หรือกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ เว้นแต่ในกรณีจำเป็นรีบด่วน จะจ่ายไปก่อนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีเช่นว่านี้ ต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายชุดใช้ในพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณถัดไป

สำเนา

มาตรา ๑๒๙ งบประมาณรายจ่ายของแผ่นดินให้ทำเป็นพระราชบัญญัติ ถ้าพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณออกไม่ทันปีงบประมาณใหม่ ให้ใช้กฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณปีก่อนนั้นไปพลางก่อน

ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ต้องแสดงแหล่งที่มาและประมาณการรายได้ ผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการจ่ายเงิน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ

มาตรา ๑๓๐ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย สภาผู้แทนราษฎรจะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยห้าวันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ตั้งกล่าวมาถึงสภาผู้แทนราษฎร

ถ้าสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัตินั้น

ระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง มิให้นับรวมระยะเวลาที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาดำเนินการตามมาตรา ๑๓๑ วรรคสาม

มาตรา ๑๓๑ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะแปรญัตติเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการมิได้ แต่อาจแปรญัตติในทางลดหรือตัดทอนรายจ่ายซึ่งมิใช่รายจ่ายตามข้อผูกพันอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินสงฆ์ใช้ต้นเงินกู้
- (๒) ดอกเบี้ยเงินกู้
- (๓) เงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย

ในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรหรือคณะกรรมการธิการ การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือกรรมการธิการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย จะกระทำมิได้

ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เห็นว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคสอง ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา และศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคสอง ให้การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำดังกล่าวเป็นอันสิ้นผล ถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ผู้กระทำการนั้นสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น แต่ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้กระทำการหรืออนุมัติให้กระทำการหรือรู้ว่าการกระทำดังกล่าว

สำเนา

แล้วแต่มิได้สั่งยับยั้ง ให้คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้อยู่ในที่ประชุมในขณะที่มีมติ และให้ผู้กระทำการดังกล่าวต้องรับผิดชอบใช้เงินนั้นคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ย

เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจัดทำโครงการหรืออนุมัติหรือจัดสรรเงินงบประมาณโดยรู้ว่ามี การดำเนินการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ถ้าได้บันทึกข้อโต้แย้งไว้เป็นหนังสือหรือมีหนังสือแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ ให้พ้นจากความรับผิดชอบ

การเรียกเงินคืนตามวรรคสามหรือวรรคสี่ ให้กระทำได้ภายในยี่สิบปีนับแต่วันที่มีการจัดสรรงบประมาณนั้น

ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้รับแจ้งตามวรรคสี่ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการสอบสวนเป็นทางลับโดยพลัน หากเห็นว่ากรณีมีมูล ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการต่อไปตามวรรคสาม และไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและศาลรัฐธรรมนูญ หรือบุคคลใดจะเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้แจ้งมิได้

มาตรา ๑๓๒ ร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับการเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีรอไว้ห้าวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัตินั้นจากสภาผู้แทนราษฎร ถ้าไม่มีกรณีต้องดำเนินการตามมาตรา ๑๓๕ ให้นำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายในยี่สิบวันนับแต่วันพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว

มาตรา ๑๓๓ ร่างพระราชบัญญัติใด พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยและพระราชทานคืนมายังสภาผู้แทนราษฎร หรือเมื่อพ้นเก้าสิบวันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา สภาผู้แทนราษฎรจะต้องปรึกษาร่างพระราชบัญญัตินั้นใหม่ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรมีมติยืนยันตามเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ให้นำนายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายอีกครั้งหนึ่ง เมื่อพระมหากษัตริย์มิได้ทรงลงพระปรมาภิไธยพระราชทานคืนมาภายในสามสิบวัน ให้นำนายกรัฐมนตรีนำพระราชบัญญัตินั้นประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับเป็นกฎหมายได้เสมือนหนึ่งว่าพระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว

มาตรา ๑๓๔ ในกรณีที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรยังมีได้ให้ความเห็นชอบ หรือที่สภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบแล้วแต่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย หรือเมื่อพ้นเก้าสิบวันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา ให้เป็นอันตกไป

บรรดาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรยังมีได้ให้ความเห็นชอบที่ตกไปตามวรรคหนึ่ง ถ้าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปร้องขอต่อสภา

สำเนา

ผู้แทนราษฎรเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป ถ้าสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยก็ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไปได้ แต่คณะรัฐมนตรีต้องร้องขอภายในหกสิบวันนับแต่วันเรียกประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป

มาตรา ๑๓๕ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติใดขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามมาตรา ๑๒๔

(๑) หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร แล้วให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า

(๒) หากนายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ส่งความเห็นเช่นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรทราบโดยไม่ชักช้า

ในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่มิใช่กรณีตามวรรคสาม ให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป และให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๒๔

มาตรา ๑๓๖ ให้นำความในมาตรา ๑๓๕ มาใช้บังคับแก่ร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่สภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๓๗ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่ โดยจะถามเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดให้มีการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาโดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าไว้ด้วย

รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

สำเนา

มาตรา ๑๓๘ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะ

เมื่อได้มีการเสนอญัตติตามวรรคหนึ่งแล้ว จะมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรมิได้ เว้นแต่จะมีการถอนญัตติหรือการลงมตินั้นไม่ได้คะแนนเสียงตามวรรคสี่

เมื่อการอภิปรายทั่วไปสิ้นสุดลง โดยมีใช้ด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไป ให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ การลงมติในกรณีเช่นว่านี้มีให้กระทำในวันเดียวกับวันที่การอภิปรายสิ้นสุดลง

มติไม่ไว้วางใจต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

รัฐมนตรีคนใดพ้นจากตำแหน่งเดิมแต่ยังคงเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งอื่นภายหลังจากวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อตามวรรคหนึ่ง หรือพ้นจากตำแหน่งเดิมไม่เกินเก้าสิบวันก่อนวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อตามวรรคหนึ่ง แต่ยังคงเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งอื่น ให้รัฐมนตรีคนนั้นยังคงต้องถูกอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจต่อไป

มาตรา ๑๓๙ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร จะเข้าชื่อกันเพื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อซักถามข้อเท็จจริง หรือเสนอแนะปัญหาต่อคณะรัฐมนตรี โดยไม่มีการลงมติก่อนก็ได้

มาตรา ๑๔๐ การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๓๘ และมาตรา ๑๓๙ แล้วแต่กรณี ให้กระทำได้ปีละหนึ่งครั้ง

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่การเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๓๘ ที่สิ้นสุดลงด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไป

มาตรา ๑๔๑ ในกรณีที่มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยหรือเศรษฐกิจของประเทศ สมควรที่จะปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างสภาผู้แทนราษฎรและคณะรัฐมนตรี ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร จะแจ้งไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎรขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรก็ได้ ในกรณีนี้ ประธานสภาผู้แทนราษฎรต้องดำเนินการให้มีการประชุมภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการแจ้ง แต่สภาผู้แทนราษฎรจะลงมติในปัญหาที่อภิปรายมิได้

การประชุมตามวรรคหนึ่งให้ประชุมลับ และคณะรัฐมนตรีมีหน้าที่ต้องเข้าร่วมประชุมด้วย”

มาตรา ๕ ให้แก้ไขคำว่า “รัฐสภา” และ “วุฒิสภา” ในรัฐธรรมนูญและบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่นใด เป็นคำว่า “สภาผู้แทนราษฎร” ทุกแห่ง

สำเนา

ให้แก้ไขคำว่า “ประธานรัฐสภา” และ “ประธานวุฒิสภา” ในรัฐธรรมนูญและบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่นใด เป็นคำว่า “ประธานสภาผู้แทนราษฎร” ทุกแห่ง

ให้แก้ไขคำว่า “รองประธานรัฐสภา” ในรัฐธรรมนูญและบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่นใด เป็นคำว่า “รองประธานสภาผู้แทนราษฎร” ทุกแห่ง

มาตรา ๖ ให้อำนาจหน้าที่ของรัฐสภาและวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ก่อนที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช ใช้บังคับ และอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาและวุฒิสภาตามกฎหมายอื่นใด เป็นอำนาจหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๗ ให้อำนาจหน้าที่ของประธานรัฐสภา รองประธานรัฐสภา และประธานวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ก่อนที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช ใช้บังคับ และอำนาจหน้าที่ของประธานรัฐสภา รองประธานรัฐสภา และประธานวุฒิสภาตามกฎหมายอื่นใด เป็นอำนาจหน้าที่ของประธานสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๘ ให้สมาชิกวุฒิสภาที่ดำรงตำแหน่งอยู่พ้นจากตำแหน่งทันทีเมื่อรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ

ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.๒๕๖๑ สิ้นผลใช้บังคับ

ให้โอนบรรดาหน้าที่และอำนาจของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ไปเป็นอำนาจและหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ให้โอนบรรดาหน้าที่และอำนาจของข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ไปเป็นอำนาจและหน้าที่ของข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ให้โอนบรรดาบรรดากิจการ ทรัพย์สิน งบประมาณ สิทธิ หนี้ ภาระผูกพัน ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้าง และอัตรากำลังของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ไปเป็นของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

บรรดาบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีใดที่อ้างถึงสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ให้ถือว่าอ้างถึงสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕๙ วรรคแรก และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

สำเนา

“มาตรา ๑๕๙ ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีจากบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐ และเป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๘๔ เฉพาะจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร”

มาตรา ๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๙๓/๑ และมาตรา ๑๙๓/๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

“มาตรา ๑๙๓/๑ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้พิพากษาศาลฎีกา ตุลาการศาลปกครองสูงสุด ผู้ใดซึ่งมีพฤติการณ์ร้ายชัดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ผู้นั้นย่อมถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งได้

มาตรา ๑๙๓/๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรมีมติเสนอคำร้องต่อองค์คณะพิจารณาถอดถอน เพื่อพิจารณาถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๙๓/๑ ออกจากตำแหน่งได้ คำร้องขอดังกล่าวต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวทำความผิดเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจน

องค์คณะพิจารณาถอดถอน ประกอบไปด้วย

- (๑) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวนหนึ่งคน
- (๒) ผู้พิพากษาศาลฎีกาที่ได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนหนึ่งคน
- (๓) ตุลาการศาลปกครองสูงสุดที่ได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ตุลาการศาลปกครองสูงสุด จำนวนหนึ่งคน

(๔) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร จำนวนสองคน

(๖) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร จำนวนสองคน

มติเสนอคำร้องต่อองค์คณะพิจารณาถอดถอน ให้ถือเอาคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร และการออกเสียงลงคะแนนให้กระทำโดยลับ

ในกรณีที่องค์คณะพิจารณาถอดถอนวินิจฉัยให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๙๓/๑ ด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่งขึ้นไป ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง

เกล้า

ในกรณีที่องค์คณะพิจารณาถอดถอนวินิจัยให้ยกคำร้อง ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณามีมติถอดถอนได้อีกครั้ง โดยมติให้ถอดถอน ให้ถือเอาคะแนนสามในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร และการออกเสียงลงคะแนนให้กระทำโดยลับ

คำวินิจฉัยให้ถอดถอนตามวรรคสี่ และมติให้ถอดถอนตามวรรคห้า ให้เป็นที่สิ้นสุด

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกหมวด ๑๑ ศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่มาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๑๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“หมวด ๑๑

ศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๐๐ ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่พิทักษ์ประชาธิปไตยและนิติรัฐ รักษาความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ ตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายกำหนด

การใช้อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญต้องคำนึงถึงอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทย หลักการแบ่งแยกอำนาจ และหลักการประกันสิทธิและเสรีภาพ

มาตรา ๒๐๑ ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเก้าคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของประธานสภาผู้แทนราษฎรจากบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร และได้รับเลือกโดยสภาผู้แทนราษฎร จำนวนสามคน

(๒) บุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร และได้รับเลือกโดยสภาผู้แทนราษฎร จำนวนสามคน

(๓) ผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเสนอชื่อให้สภาผู้แทนราษฎรเลือก จำนวนสามคน

มาตรา ๒๐๒ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่ได้รับการเสนอชื่อ

(๓) เป็นผู้เคารพและยึดมั่นหลักการนิติรัฐ หลักการประชาธิปไตย และไม่ฝักใฝ่เผด็จการ

(๔) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์

เจ้านาย

(๕) เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์อย่างเป็นที่ประจักษ์ ในด้านกฎหมาย รัฐธรรมนูญ วิถีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ หรือรัฐศาสตร์

มาตรา ๒๐๓ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญหรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระใด

(๒) เคยดำรงตำแหน่งในองค์กรใดที่สร้างขึ้นโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ โดยประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ หรือโดยประกาศ คำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติหรือของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

(๓) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๔ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) หรือ (๑๓)

(๔) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๕) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในระยะห้าปีก่อนเข้ารับการคัดเลือก

(๖) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะห้าปีก่อนเข้ารับการคัดเลือก

(๗) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๘) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

(๙) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในทางหุ้นส่วนบริษัทหรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไร หรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๑๐) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ

มาตรา ๒๐๔ การเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๐๑ (๑) ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้พรรคการเมืองที่สมาชิกดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎรเสนอชื่อบุคคลสมควรดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวนหกคน โดยการเสนอชื่อบุคคลของแต่ละพรรคการเมืองนั้นต้องแบ่งสรรปันส่วนตามจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมือง

(๒) ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเรียกประชุมเพื่อมีมติเลือกบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อตาม (๑) ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ในการนี้ ให้สามคนแรกซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

สำเนา

(๓) ในกรณีที่จำนวนผู้ได้รับเลือกมีไม่ครบสามคนให้นำรายชื่อผู้ไม่ได้รับเลือกในคราวแรกมาให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกเสียงลงคะแนนเลือกอีกครั้งหนึ่งต่อเนื่องกันไป และในกรณีนี้ให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเรียงลงไปตามลำดับจนครบจำนวนและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเท่ากันในระดับใดอันเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเกินสามคน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือก

มาตรา ๒๐๕ การเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๐๑ (๒) ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้พรรคการเมืองที่สมาชิกมีได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎรเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวนหกคน โดยการเสนอชื่อบุคคลของแต่ละพรรคการเมืองนั้นต้องแบ่งสรรปันส่วนตามจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมือง

(๒) ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเรียกประชุมเพื่อมีมติเลือกบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อตาม (๑) ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ในการนี้ ให้สามคนแรกซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) ในกรณีที่จำนวนผู้ได้รับเลือกมีไม่ครบสามคนให้นำรายชื่อผู้ไม่ได้รับเลือกในคราวแรกมาให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกเสียงลงคะแนนเลือกอีกครั้งหนึ่งต่อเนื่องกันไป และในกรณีนี้ให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเรียงลงไปตามลำดับจนครบจำนวนและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเท่ากันในระดับใดอันเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเกินสามคน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือก

มาตรา ๒๐๖ การเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๐๑ (๓) ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเสนอชื่อผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวนสามคน และที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเสนอชื่อตุลาการศาลปกครองสูงสุดซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวนสามคน เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเลือก

(๒) ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเรียกประชุมเพื่อมีมติเลือกบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อตาม (๑) ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ในการนี้ ให้สามคนแรกซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) ในกรณีที่จำนวนผู้ได้รับเลือกมีไม่ครบสามคนให้นำรายชื่อผู้ไม่ได้รับเลือกในคราวแรกมาให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกเสียงลงคะแนนเลือกอีกครั้งหนึ่งต่อเนื่องกันไป และในกรณีนี้ให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเรียงลงไปตามลำดับจนครบจำนวนและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเท่ากันในระดับใดอันเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเกินสามคน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือก

สำเนา

มาตรา ๒๐๗ ให้บุคคลซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา ๒๐๔ มาตรา ๒๐๕ และมาตรา ๒๐๖ ประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแจ้งผลให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรทราบ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๐๘ ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีวาระการดำรงตำแหน่ง เจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มาตรา ๒๐๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๐๒ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๓
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) มีอายุครบเจ็ดสิบห้าปี
- (๕) ศาลรัฐธรรมนูญมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในห้าของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เพราะเหตุฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มีลักษณะร้ายแรง
- (๖) พ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุตามมาตรา ๑๙๓/๑ และมาตรา ๑๙๓/๒

มาตรา ๒๑๐ ในกรณีที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งตามวาระพร้อมกันทั้งหมด ให้เริ่มดำเนินการตามมาตรา ๒๐๔ ถึงมาตรา ๒๐๖ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญหรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งนอกจากกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา ๒๐๔ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๐๔ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา ๒๐๕ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๐๕ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา ๒๐๖ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๐๖ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

สุภาษิต

มาตรา ๒๑๑ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเอง หรือคู่ความโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดด้วยมาตรา ๕ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นเช่นนั้นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย ในระหว่างนั้น ให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไปแต่ให้รอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้โดยทั่วถึง แต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอื่นถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยมาตรา ๕ นั้น เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าว หรือถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป แต่ทั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใดๆ

มาตรา ๒๑๒ ในกรณีที่มีความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีศาลตั้งแต่สององค์กรขึ้นไป ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรี หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญนั้น เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

มาตรา ๒๑๓ องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่าเจ็ดคน คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ถือตามเสียงข้างมาก เว้นแต่จะมีบัญญัติเป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้ ในกรณีที่มติวินิจฉัยมีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้คำร้องเป็นอันตกไป

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเฉพาะในส่วนของผลของคำวินิจฉัย ให้มีผลเป็นการทั่วไปและเป็นเด็ดขาด ผู้พันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ

วิธีการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๑๔ ให้มีสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นหน่วยธุรการที่เป็นอิสระโดยมีเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลรัฐธรรมนูญ

การแต่งตั้งเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ต้องมาจากการเสนอของประธานศาลรัฐธรรมนูญและได้รับความเห็นชอบจากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามกฎหมายบัญญัติ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

สำเนา

มาตรา ๒๑๕ ห้ามมิให้ศาลรัฐธรรมนูญกระทำการใดอันมีผลเป็นการขัดขวางการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ”

มาตรา ๑๒ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ดำรงตำแหน่งอยู่พ้นจากตำแหน่งทันทีเมื่อรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ

ในวาระเริ่มแรก ให้ดำเนินการเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๐๔ มาตรา ๒๐๕ และมาตรา ๒๐๖ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับตั้งแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ

ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในวาระเริ่มแรกหลังจากที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ ให้เรื่องที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญรอการดำเนินการกระบวนการพิจารณาไว้ก่อนจนกว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคสองเข้ารับหน้าที่

ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในวาระเริ่มแรกหลังจากที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ ให้ระยะเวลาที่เกี่ยวข้องกับการเสนอคำร้องและการดำเนินคดีทั้งปวงสะดุดหยุดอยู่ และให้เริ่มนับระยะเวลาต่อไปเมื่อตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคสองเข้ารับหน้าที่

ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๖๑ สิ้นผลใช้บังคับ และให้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญนี้ภายในหกสิบวันนับตั้งแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ

มาตรา ๑๓ ให้ยกเลิกหมวด ๑๒ องค์การอิสระ ตั้งแต่มาตรา ๒๑๕ ถึงมาตรา ๒๔๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“หมวด ๑๒

องค์การอิสระ

ส่วนที่ ๑

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๒๑๖ คณะกรรมการการเลือกตั้งประกอบด้วยกรรมการเจ็ดคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของประธานสภาผู้แทนราษฎร จากบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร และได้รับเลือกโดยสภาผู้แทนราษฎร จำนวนสองคน

สำเนา

(๒) บุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร และได้รับเลือกโดยสภาผู้แทนราษฎร จำนวนสองคน

(๓) ผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเสนอชื่อให้สภาผู้แทนราษฎรเลือก จำนวนสามคน

มาตรา ๒๑๗ กรรมการการเลือกตั้งต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่ได้รับการเสนอชื่อ
- (๓) เป็นผู้เคร่งครัดและยึดมั่นหลักการนิติรัฐ หลักการประชาธิปไตย และไม่ฝักใฝ่เผด็จการ
- (๔) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์
- (๕) เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์อย่างเป็นที่ประจักษ์ ในด้านกฎหมาย รัฐธรรมนูญ กฎหมายการเลือกตั้งและพรรคการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือในสาขาวิชาการต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

มาตรา ๒๑๘ กรรมการการเลือกตั้งต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๓

มาตรา ๒๑๙ การเลือกกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๒๑๖ (๑) ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้พรรคการเมืองที่สมาชิกดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎรเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้ง จำนวนสี่คน โดยการเสนอชื่อบุคคลของแต่ละพรรคการเมืองนั้นต้องแบ่งสรรปันส่วนตามจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมือง

(๒) ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเรียกประชุมเพื่อมีมติเลือกบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อตาม (๑) ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ในการนี้ ให้สองคนแรกซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการการเลือกตั้ง

(๓) ในกรณีที่จำนวนผู้ได้รับเลือกมีไม่ครบสองคน ให้นำรายชื่อผู้ไม่ได้รับเลือกในคราวแรกมา ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกเสียงลงคะแนนเลือกอีกครั้งหนึ่งต่อเนื่องกันไป และในกรณีนี้ ให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเรียงลงไปตามลำดับจนครบจำนวนและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเท่ากันในระดับใดอันเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเกินสองคน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือก

มาตรา ๒๒๐ การเลือกกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๒๑๖ (๒) ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้พรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎรเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้ง จำนวนสี่คน โดยการเสนอชื่อบุคคลของแต่ละพรรคการเมืองนั้นต้องแบ่งสรรปันส่วนตามจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมือง

สำเนา

(๒) ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเรียกประชุมเพื่อมีมติเลือกบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อตาม (๑) ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ในการนี้ ให้สองคนแรกซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการการเลือกตั้ง

(๓) ในกรณีที่จำนวนผู้ได้รับเลือกมีไม่ครบสองคน ให้นำรายชื่อผู้ไม่ได้รับเลือกในคราวแรกมา ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกเสียงลงคะแนนเลือกอีกครั้งหนึ่งต่อเนื่องกันไป และในกรณีนี้ ให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเรียงลงไปตามลำดับจนครบจำนวนและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเท่ากันในลำดับใดอันเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเกินสองคน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือก

มาตรา ๒๒๑ การเลือกกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๒๑๖ (๓) ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเสนอชื่อผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้ง จำนวนสามคน และที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเสนอชื่อตุลาการศาลปกครองสูงสุดซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการการเลือกตั้ง จำนวนสามคน เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเลือก

(๒) ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเรียกประชุมเพื่อมีมติเลือกบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อตาม (๑) ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ในการนี้ ให้สามคนแรกซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการการเลือกตั้ง

(๓) ในกรณีที่จำนวนผู้ได้รับเลือกมีไม่ครบสามคน ให้นำรายชื่อผู้ไม่ได้รับเลือกในคราวแรกมา ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกเสียงลงคะแนนเลือกอีกครั้งหนึ่งต่อเนื่องกันไป และในกรณีนี้ ให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเรียงลงไปตามลำดับจนครบจำนวนและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการการเลือกตั้ง ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเท่ากันในลำดับใดอันเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเกินสามคน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือก

มาตรา ๒๒๒ ให้บุคคลซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา ๒๑๙ มาตรา ๒๒๐ และมาตรา ๒๒๑ ประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการการเลือกตั้ง แล้วแจ้งผลให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรทราบ

ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๒๒๓ ประธานกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้งมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ประธานกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้งซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้งซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

สำเนา

มาตรา ๒๒๔ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๑๗ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๑๘
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) มีอายุครบเจ็ดสิบปี
- (๕) ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๔๗/๒๘ มาตรา ๒๔๗/๒๙ และมาตรา ๒๔๗/

๓๐

(๖) คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในห้าของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เพราะเหตุฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมขององค์กรอิสระที่มีลักษณะร้ายแรง

ในระหว่างที่กรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ถ้ามีกรรมการการเลือกตั้งเหลืออยู่ไม่ถึงสี่คนให้กระทำได้แต่เฉพาะการที่จำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

มาตรา ๒๒๕ ในกรณีที่ประธานกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งตามวาระพร้อมกันทั้งหมด ให้เริ่มดำเนินการตามมาตรา ๒๑๙ ถึงมาตรา ๒๒๑ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีที่ประธานกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งนอกจากกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นการกรรมการการเลือกตั้งซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา ๒๑๙ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๑๙ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นการกรรมการการเลือกตั้งซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา ๒๒๐ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๒๐ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่เป็นการกรรมการการเลือกตั้งซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา ๒๒๑ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๒๑ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๒๒๖ คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายว่าด้วยการ

เส้าเนา

ออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหน่วยธุรการที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น โดยมีเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การแต่งตั้งเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ต้องมาจากการเสนอของประธานกรรมการการเลือกตั้งและได้รับความเห็นชอบจากกรรมการการเลือกตั้งตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๒๗ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ออกประกาศกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติตามกฎหมายตามมาตรา ๒๒๖ วรรคสอง

(๒) มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นตามกฎหมายตามมาตรา ๒๒๖ วรรคสอง

(๓) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา ๒๒๖ วรรคสอง

(๔) สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้ง เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้น ๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(๕) ประกาศผลการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ

(๖) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้ศาล พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งการปฏิบัติหน้าที่การสืบสวน สอบสวน หรือวินิจฉัยชี้ขาด

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งบุคคล คณะบุคคล หรือผู้แทน องค์การเอกชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย

มาตรา ๒๒๘ ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่สั่งการตามมาตรา ๒๒๗

สำเนา

มาตรา ๒๒๙ คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง โดยพลันเมื่อมีกรณีใดกรณีหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองซึ่งมีสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งใน เขตเลือกตั้งใดเขตเลือกตั้งหนึ่ง คัดค้านว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วย กฎหมาย

(๒) ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าก่อนได้รับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิก สภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ใดได้กระทำการใด ๆ โดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง หรือได้รับ เลือกตั้งมาโดยไม่สุจริตโดยผลของการที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดได้กระทำลงไป ทั้งนี้ อันเป็นการฝ่าฝืน กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่า ด้วยพรรคการเมือง หรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๓) ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการออกเสียงประชามติได้เป็นไปโดยชอบด้วย กฎหมาย หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งคัดค้านว่าการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งใดเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ ชอบด้วยกฎหมาย

เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งเสร็จแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องพิจารณาวินิจฉัยสั่ง การโดยพลัน

มาตรา ๒๓๐ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งนั้นมิได้ เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจวินิจฉัยสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในหน่วย เลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งนั้น ให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นที่สุด

เมื่อมีการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หรือภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว มีหลักฐาน อันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดกระทำการทุจริตในการเลือกตั้งหรือรู้ เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งให้มีการเลือกตั้ง ใหม่และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

การพิจารณาของศาลฎีกาตามวรรคสอง ให้นำจำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของ คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมีอำนาจสั่งไต่ สวนข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

ในกรณีที่ศาลฎีกาพิพากษาว่าบุคคลตามวรรคหนึ่งกระทำความผิดตามที่ถูกร้อง ให้ศาลฎีกา สั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นเวลาสิบปี ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ให้นำมาตรานี้ไปใช้บังคับแก่การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นด้วยโดย อนุโลม แต่ให้อำนาจของศาลฎีกาเป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์ และให้คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ เป็นที่สุด

กฏหมาย

การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์ตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามระเบียบของ
ที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาซึ่งต้องกำหนดให้ใช้ระบบได้ส่วนและให้ดำเนินการโดยรวดเร็ว

มาตรา ๒๓๑ ในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือ
ประกาศให้มีการออกเสียงประชามติมีผลใช้บังคับ ห้ามมิให้จับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวกรรมการเลือกตั้ง
ไปทำการสอบสวน เว้นแต่ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือในกรณีที่จับในขณะ
กระทำความผิด

ในกรณีที่มีการจับกรรมการการเลือกตั้งในขณะกระทำความผิด หรือจับ หรือคุมขังกรรมการ
การเลือกตั้งในกรณีอื่น ให้รายงานไปยังประธานกรรมการการเลือกตั้งโดยด่วน และประธานกรรมการการ
เลือกตั้งอาจสั่งให้ปล่อยผู้ถูกจับได้ แต่ถ้าประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ถูกจับหรือคุมขัง ให้เป็นอำนาจ
ของคณะกรรมการการเลือกตั้งหาวิธีมิใช่เป็นผู้ดำเนินการ

ส่วนที่ ๒

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

มาตรา ๒๓๒ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติประกอบด้วย
กรรมการเก้าคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของประธานสภาผู้แทนราษฎร จากบุคคล
ดังต่อไปนี้

- (๑) บุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิก
ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร และได้รับเลือกโดยสภาผู้แทนราษฎร จำนวนสามคน
- (๒) บุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกได้
ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร และได้รับเลือกโดยสภาผู้แทนราษฎร จำนวนสามคน
- (๓) ผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่
ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเสนอชื่อให้สภาผู้แทนราษฎรเลือก จำนวนสามคน

มาตรา ๒๓๓ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่ได้รับการเสนอชื่อ
- (๓) เป็นผู้เคารพและยึดมั่นหลักการนิติรัฐ หลักการประชาธิปไตย และไม่ผูกฝักใฝ่เผด็จการ
- (๔) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์
- (๕) เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์อย่างเป็นที่ประจักษ์ ในด้านกฎหมาย
บัญชี เศรษฐศาสตร์ หรือในสาขาวิชาการต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

สำเนา

มาตรา ๒๓๔ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๓

มาตรา ๒๓๕ การเลือกกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามมาตรา ๒๓๒

(๑) ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้พรรคการเมืองที่สมาชิกดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎรเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จำนวนหกคน โดยการเสนอชื่อบุคคลของแต่ละพรรคการเมืองนั้นต้องแบ่งสรรปันส่วนตามจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมือง

(๒) ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเรียกประชุมเพื่อมีมติเลือกบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อตาม (๑) ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ในการนี้ ให้สามคนแรกซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

(๓) ในกรณีที่จำนวนผู้ได้รับเลือกมีไม่ครบสามคนให้นำรายชื่อผู้ไม่ได้รับเลือกในคราวแรกมาให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกเสียงลงคะแนนเลือกอีกครั้งหนึ่งต่อเนื่องกันไป และในกรณีนี้ ให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเรียงลงไปตามลำดับจนครบจำนวนและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเท่ากันในระดับใดอันเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเกินสามคน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือก

มาตรา ๒๓๖ การเลือกกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามมาตรา ๒๓๒

(๒) ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้พรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎรเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จำนวนหกคน โดยการเสนอชื่อบุคคลของแต่ละพรรคการเมืองนั้นต้องแบ่งสรรปันส่วนตามจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมือง

(๒) ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเรียกประชุมเพื่อมีมติเลือกบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อตาม (๑) ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ในการนี้ ให้สามคนแรกซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

(๓) ในกรณีที่จำนวนผู้ได้รับเลือกมีไม่ครบสามคนให้นำรายชื่อผู้ไม่ได้รับเลือกในคราวแรกมาให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกเสียงลงคะแนนเลือกอีกครั้งหนึ่งต่อเนื่องกันไป และในกรณีนี้ ให้ผู้ได้รับ

สำเนา

คะแนนสูงสุดเรียงลงไปตามลำดับจนครบจำนวนและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเท่ากันในระดับใดอันเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเกินสามคน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือก

มาตรา ๒๓๗ การเลือกกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามมาตรา ๒๓๒ (๓) ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเสนอชื่อผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จำนวนสามคน และที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเสนอชื่อตุลาการศาลปกครองสูงสุดซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จำนวนสามคน เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเลือก

(๒) ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเรียกประชุมเพื่อมีมติเลือกบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อตาม (๑) ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ในการนี้ ให้สามคนแรกซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

(๓) ในกรณีที่จำนวนผู้ได้รับเลือกมีไม่ครบสามคนให้นำรายชื่อผู้ไม่ได้รับเลือกในคราวแรกมา ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกเสียงลงคะแนนเลือกอีกครั้งหนึ่งต่อเนื่องกันไป และในกรณีนี้ ให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเรียงลงไปตามลำดับจนครบจำนวนและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเท่ากันในระดับใดอันเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเกินสามคน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือก

มาตรา ๒๓๘ ให้บุคคลซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา ๒๓๕ มาตรา ๒๓๖ และมาตรา ๒๓๗ ประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แล้วแจ้งผลให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรทราบ

ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

มาตรา ๒๓๙ ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการ

สำเนา

ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มาตรา ๒๔๐ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๓๓ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๓๔
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) มีอายุครบเจ็ดสิบปี
- (๕) ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๔๗/๒๘ มาตรา ๒๔๗/๒๙ และมาตรา ๒๔๗/๓๐

๓๐

(๖) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในห้าของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เพราะเหตุฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมขององค์กรอิสระที่มีลักษณะร้ายแรง

ในระหว่างที่กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระและยังไม่มีกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ เว้นแต่จะมีกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงห้าคน

มาตรา ๒๔๑ ในกรณีที่ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพ้นจากตำแหน่งตามวาระพร้อมกันทั้งหมด ให้เริ่มดำเนินการตามมาตรา ๒๓๕ ถึงมาตรา ๒๓๗ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีที่ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพ้นจากตำแหน่งนอกจากกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นการกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา ๒๓๕ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๓๕ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นการกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา ๒๓๖ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๓๖ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่เป็นการกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา ๒๓๗ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๓๗ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๒๔๒ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

สำเนา

(๑) ใต้สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเห็นส่งไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๒๔๓

(๒) ใต้สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายวณผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๓) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ของบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๔) รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ทุกปี และนำรายงานนั้นออกพิมพ์เผยแพร่ต่อไป

(๕) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๔๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๔๔ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ใดมีพฤติการณ์ร้ายวณผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติใต้สวนข้อเท็จจริง และหากมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เห็นว่าผู้นั้นมีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ใต้สวน ให้ส่งสำนวนการใต้สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

การใต้สวนข้อเท็จจริงและมีมติตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

เมื่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้อง ให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะมีคำพิพากษา เว้นแต่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหา มีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา แล้วแต่กรณี ให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นและจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้

สำเนา

ผู้ใดถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าในกรณีใด ผู้นั้นไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ

ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหามีความผิดฐานร่ำรวยผิดปกติหรือทุจริตต่อหน้าที่ ให้บริบททรัพย์สินที่ผู้นั้นได้มาจากการกระทำความผิด รวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

การพิจารณาของศาลฎีกาและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้นำสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหลักในการพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

ให้นำมาตรานี้มาใช้บังคับแก่กรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๔๒ (๓) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริง ที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้นด้วย โดยอนุโลม

มาตรา ๒๔๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาหรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อกล่าวหาว่ากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ กระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ กระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย โดยยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรพร้อมด้วยหลักฐาน ตามสมควร หากประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่ามีความเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำตามที่ถูกกล่าวหา ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎร เสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกาเพื่อตั้งคณะผู้ไต่สวนอิสระจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและ มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ เพื่อไต่สวนหาข้อเท็จจริง

คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม หน้าที่และอำนาจ วิธีการไต่สวน ระยะเวลาการไต่สวน และการดำเนินการอื่นที่จำเป็นของคณะผู้ไต่สวนอิสระ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๔๕ เมื่อดำเนินการไต่สวนแล้วเสร็จ ให้คณะผู้ไต่สวนอิสระดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าเห็นว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูลให้สั่งยุติเรื่อง และให้คำสั่งดังกล่าวเป็นที่สิ้นสุด

(๒) ถ้าเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหา มีพฤติการณ์ตามที่ถูกกล่าวหา ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และให้นำความในมาตรา ๒๔๓ วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้ามาใช้บังคับโดยอนุโลม

สำเนา

มาตรา ๒๔๖ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็น
หน่วยธุรการที่เป็นอิสระ โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็น
ผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

การแต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและวุฒิสภา

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอิสระในการบริหารงาน
บุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ส่วนที่ ๓

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

มาตรา ๒๔๗ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินประกอบด้วยกรรมการเจ็ดคนซึ่ง
พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของประธานสภาผู้แทนราษฎร จากบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิก
ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร และได้รับเลือกโดยสภาผู้แทนราษฎร จำนวนสองคน

(๒) บุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้
ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร และได้รับเลือกโดยสภาผู้แทนราษฎร จำนวนสองคน

(๓) ผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่
ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเสนอชื่อให้สภาผู้แทนราษฎรเลือก จำนวนสามคน

มาตรา ๒๔๗/๑ กรรมการตรวจเงินแผ่นดินต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่ได้รับการเสนอชื่อ

(๓) เป็นผู้เคารพและยึดมั่นหลักการนิติรัฐ หลักการประชาธิปไตย และไม่ฝักใฝ่เผด็จการ

(๔) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์

(๕) เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์อย่างเป็นที่ประจักษ์ ในด้านการตรวจ
เงินแผ่นดิน กฎหมาย การบัญชี การตรวจสอบภายใน การเงินการคลัง และด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการ
ตรวจเงินแผ่นดิน ทั้งนี้ เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี

มาตรา ๒๔๗/๒ กรรมการตรวจเงินแผ่นดินต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๓

สำเนา

มาตรา ๒๔๗/๓ การเลือกกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามมาตรา ๒๔๗ (๑) ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้พรรคการเมืองที่สมาชิกดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎรเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน จำนวนสี่คน โดยการเสนอชื่อบุคคลของแต่ละพรรคการเมืองนั้นต้องแบ่งสรรปันส่วนตามจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมือง

(๒) ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเรียกประชุมเพื่อมีมติเลือกบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อตาม (๑) ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ในการนี้ ให้สองคนแรกซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

(๓) ในกรณีที่จำนวนผู้ได้รับเลือกมีไม่ครบสองคนให้นำรายชื่อผู้ไม่ได้รับเลือกในคราวแรกมาให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกเสียงลงคะแนนเลือกอีกครั้งหนึ่งต่อเนื่องกันไป และในกรณีนี้ ให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเรียงลงไปตามลำดับจนครบจำนวนและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเท่ากันในลำดับใดอันเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเกินสองคน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือก

มาตรา ๒๔๗/๔ การเลือกกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามมาตรา ๒๔๗ (๒) ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้พรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎรเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน จำนวนสี่คน โดยการเสนอชื่อบุคคลของแต่ละพรรคการเมืองนั้นต้องแบ่งสรรปันส่วนตามจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมือง

(๒) ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเรียกประชุมเพื่อมีมติเลือกบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อตาม (๑) ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ในการนี้ ให้สองคนแรกซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

(๓) ในกรณีที่จำนวนผู้ได้รับเลือกมีไม่ครบสองคนให้นำรายชื่อผู้ไม่ได้รับเลือกในคราวแรกมาให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกเสียงลงคะแนนเลือกอีกครั้งหนึ่งต่อเนื่องกันไป และในกรณีนี้ ให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเรียงลงไปตามลำดับจนครบจำนวนและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเท่ากันในลำดับใดอันเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเกินสองคน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือก

มาตรา ๒๔๗/๕ การเลือกกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามมาตรา ๒๔๗ (๓) ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

เสนา

(๑) ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเสนอชื่อผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน จำนวนสามคน และที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเสนอชื่อตุลาการศาลปกครองสูงสุดซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน จำนวนสามคน เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเลือก

(๒) ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเรียกประชุมเพื่อมีมติเลือกบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อตาม (๑) ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ในการนี้ ให้สามคนแรกซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

(๓) ในกรณีที่จำนวนผู้ได้รับเลือกมีไม่ครบสามคนให้นำรายชื่อผู้ไม่ได้รับเลือกในคราวแรกมาให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกเสียงลงคะแนนเลือกอีกครั้งหนึ่งต่อเนื่องกันไป และในกรณีนี้ ให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเรียงลงไปตามลำดับจนครบจำนวนและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเท่ากันในลำดับใดอันเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเกินสามคน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือก

มาตรา ๒๔๗/๖ ให้บุคคลซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา ๒๔๗/๓ มาตรา ๒๔๗/๔ และมาตรา ๒๔๗/๕ ประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน แล้วแจ้งผลให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรทราบ

ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

มาตรา ๒๔๗/๗ ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและกรรมการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและกรรมการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มาตรา ๒๔๗/๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตรวจเงินแผ่นดินพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๔๗/๑ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๔๗/๒
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) มีอายุครบเจ็ดสิบปี

สำเนา

(๕) ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๔๗/๒๘ มาตรา ๒๔๗/๒๙ และมาตรา ๒๔๗/

๓๐

(๖) คณะกรรมการการตรวจเงินแผ่นดินมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในห้าของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เพราะเหตุฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมขององค์กรอิสระที่มีลักษณะร้ายแรง

ในระหว่างที่กรรมการตรวจเงินแผ่นดินพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการตรวจเงินแผ่นดินแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ เว้นแต่จะมีกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงสี่คน

มาตรา ๒๔๗/๙ ในกรณีที่ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและกรรมการตรวจเงินแผ่นดินพ้นจากตำแหน่งตามวาระพร้อมกันทั้งหมด ให้เริ่มดำเนินการตามมาตรา ๒๔๗/๓ ถึงมาตรา ๒๔๗/๕ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีที่ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา ๒๔๗/๓ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๔๗/๓ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา ๒๔๗/๔ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๔๗/๔ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่เป็นการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา ๒๔๗/๕ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๔๗/๕ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๒๔๗/๑๐ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) วางนโยบายการตรวจเงินแผ่นดิน

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน

(๓) กำกับการตรวจเงินแผ่นดินให้เป็นไปตาม (๑) และ (๒) และกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ

(๔) ให้คำปรึกษา แนะนำ หรือเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินแผ่นดินให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ รวมทั้งการให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐในการแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินแผ่นดิน

(๕) ส่งลงโทษทางปกครองกรณีมีการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

สำเนา

ผู้ถูกสั่งลงโทษตาม (๕) อาจอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รับคำสั่ง ในการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุดต้องคำนึงถึงนโยบายการตรวจเงินแผ่นดินและหลักเกณฑ์มาตรฐาน เกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินตาม (๑) และ (๒) ประกอบด้วย

มาตรา ๒๔๗/๑๑ ให้มีผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินคนหนึ่งซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของประธานสภาผู้แทนราษฎรโดยได้รับการเสนอชื่อจากคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเสนอชื่อบุคคลซึ่งเหมาะสมเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรไม่ให้ความเห็นชอบ ให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเสนอชื่อบุคคลใหม่แทนผู้นั้น และให้สภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบต่อไป

การสรรหา การคัดเลือก และการเสนอชื่อผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

มาตรา ๒๔๗/๑๒ ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินปฏิบัติหน้าที่โดยเที่ยงธรรม เป็นกลาง และปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลพินิจ โดยมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจเงินแผ่นดินตามนโยบายการตรวจเงินแผ่นดินและหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินกำหนด และตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงิน การคลังของรัฐ

(๒) ตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานของรัฐ

(๓) มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตาม (๑) และ (๒)

(๔) กำกับและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตาม (๓)

มาตรา ๒๔๗/๑๓ ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่โดยรับผิดชอบต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยธุรการของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

มาตรา ๒๔๗/๑๔ ในกรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการใช้จ่ายเงินแผ่นดินมีพฤติการณ์อันเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ จงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือ

เสนาบดี

อาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม และเป็นกรณีที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีอำนาจจะดำเนินการใดได้ ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินแจ้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี เพื่อทราบ และดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

ในการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือหน่วยงานอื่นตามที่ได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเอกสารและหลักฐานที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบหรือจัดทำขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือของหน่วยงานอื่นนั้น แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๔๗/๑๕ เพื่อประโยชน์ในการระงับหรือยับยั้งความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่การเงินการคลังของรัฐ ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเสนอผลการตรวจสอบการกระทำที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐและอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่การเงินการคลังของรัฐอย่างร้ายแรงต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อพิจารณา

ในกรณีที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเห็นพ้องด้วยกับผลการตรวจสอบดังกล่าว ให้ปรึกษาหารือร่วมกับคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หากที่ประชุมร่วม เห็นพ้องกับผลการตรวจสอบนั้น ให้ร่วมกันมีหนังสือแจ้งสภาผู้แทนราษฎร และคณะรัฐมนตรี เพื่อทราบโดยไม่ชักช้า และให้เปิดเผยผลการตรวจสอบดังกล่าวต่อประชาชนเพื่อทราบด้วย

ส่วนที่ ๔

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มาตรา ๒๔๗/๑๖ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติประกอบด้วยกรรมการเจ็ดคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของประธานสภาผู้แทนราษฎร จากบุคคลดังต่อไปนี้

- (๑) บุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร และได้รับเลือกโดยสภาผู้แทนราษฎร จำนวนสองคน
- (๒) บุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร และได้รับเลือกโดยสภาผู้แทนราษฎร จำนวนสองคน
- (๓) บุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อโดยองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนและมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนด้านสิทธิมนุษยชน และได้รับเลือกโดยสภาผู้แทนราษฎร จำนวนสามคน

มาตรา ๒๔๗/๑๗ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

สำเนา

- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่ได้รับการเสนอชื่อ
- (๓) เป็นผู้เคารพและยึดมั่นหลักการนิติรัฐ หลักการประชาธิปไตย และไม่ฝักใฝ่เผด็จการ
- (๔) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์
- (๕) เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์อย่างเป็นที่ประจักษ์ ในด้านกฎหมายมหาชน กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

มาตรา ๒๔๗/๑๘ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๓

มาตรา ๒๔๗/๑๙ การเลือกกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามมาตรา ๒๔๗/๑๖ (๑) ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้พรรคการเมืองที่สมาชิกดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎรเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวนสี่คน โดยการเสนอชื่อบุคคลของแต่ละพรรคการเมืองนั้นต้องแบ่งสรรปันส่วนตามจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมือง

(๒) ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเรียกประชุมเพื่อมีมติเลือกบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อตาม (๑) ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ในการนี้ ให้สองคนแรกซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(๓) ในกรณีที่จำนวนผู้ได้รับเลือกมีไม่ครบสองคนให้นำรายชื่อผู้ไม่ได้รับเลือกในคราวแรกมาให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกเสียงลงคะแนนเลือกอีกครั้งหนึ่งต่อเนื่องกันไป และในกรณีนี้ ให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเรียงลงไปตามลำดับจนครบจำนวนและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเท่ากันในระดับใดอันเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเกินสองคน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือก

มาตรา ๒๔๗/๒๐ การเลือกกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามมาตรา ๒๔๗/๑๖ (๒) ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้พรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎรเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวนสี่คน โดยการเสนอชื่อบุคคลของแต่ละพรรคการเมืองนั้นต้องแบ่งสรรปันส่วนตามจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมือง

(๒) ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเรียกประชุมเพื่อมีมติเลือกบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อตาม (๑) ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ในการนี้ ให้สองคนแรกซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำเนา

(๓) ในกรณีที่จำนวนผู้ได้รับเลือกมีไม่ครบสองคนให้นำรายชื่อผู้ไม่ได้รับเลือกในคราวแรกมาให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกเสียงลงคะแนนเลือกอีกครั้งหนึ่งต่อเนื่องกันไป และในกรณีนี้ให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเรียงลงไปตามลำดับจนครบจำนวนและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเท่ากันในลำดับใดอันเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเกินสองคน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือก

มาตรา ๒๔๗/๒๑ การเลือกกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามมาตรา ๒๔๗/๑๖ (๓) ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้องค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวนสามคน และให้มหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนด้านสิทธิมนุษยชนเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวนสามคน เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเลือก

(๒) ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเรียกประชุมเพื่อมีมติเลือกบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อตาม (๑) ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ในการนี้ ให้สามคนแรกซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(๓) ในกรณีที่จำนวนผู้ได้รับเลือกมีไม่ครบสามคนให้นำรายชื่อผู้ไม่ได้รับเลือกในคราวแรกมาให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกเสียงลงคะแนนเลือกอีกครั้งหนึ่งต่อเนื่องกันไป และในกรณีนี้ให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเรียงลงไปตามลำดับจนครบจำนวนและมีคะแนนมากกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเท่ากันในลำดับใดอันเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเกินสามคน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือก

มาตรา ๒๔๗/๒๒ ให้บุคคลซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา ๒๔๗/๑๙ มาตรา ๒๔๗/๒๐ และมาตรา ๒๔๗/๒๑ ประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แล้วแจ้งผลให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรทราบ

ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มาตรา ๒๔๗/๒๓ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

สำเนา

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

มาตรา ๒๔๗/๒๔ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๔๗/๑๗ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๔๗/๑๘
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) มีอายุครบเจ็ดสิบปี
- (๕) ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๔๗/๒๘ มาตรา ๒๔๗/๒๙ และมาตรา ๒๔๗/

๓๐

(๖) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในห้าของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เพราะเหตุฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมขององค์กรอิสระที่มีลักษณะร้ายแรง

ในระหว่างที่กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และยังไม่มี การแต่งตั้งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ เว้นแต่จะมีกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงสี่คน

มาตรา ๒๔๗/๒๕ ในกรณีที่ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพ้นจากตำแหน่งตามวาระพร้อมกันทั้งหมด ให้เริ่มดำเนินการตามมาตรา ๒๔๗/๑๙ ถึง มาตรา ๒๔๗/๒๑ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีที่ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพ้นจากตำแหน่งนอกจากกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นการกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา ๒๔๗/๑๙ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๔๗/๑๙ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นการกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา ๒๔๗/๒๐ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๔๗/๒๐ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่เป็นการกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งได้รับเลือกตามมาตรา ๒๔๗/๒๑ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๒๔๗/๒๑ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๒๔๗/๒๖ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

สำเนา

(๑) ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอ ให้รายงานต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อดำเนินการต่อไป

(๒) เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

(๔) พ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหายและเป็นกรณีที่เห็นสมควรเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๕) เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ต่อสภาผู้แทนราษฎรและคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(๖) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

(๗) ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

(๘) จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศและเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร

(๙) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ รวมทั้งมีอำนาจอื่นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๔๗/๒๗ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นหน่วยธุรการที่เป็นอิสระ โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

การแต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

สำเนา

ส่วนที่ ๕

การตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

มาตรา ๒๔๗/๒๘ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ผู้นั้นย่อมถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งได้

มาตรา ๒๔๗/๒๙ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรมีมติเสนอคำร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อพิจารณาถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระออกจากตำแหน่งได้ คำร้องขอดังกล่าวต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวกระทำความผิดเป็นข้อๆ ให้ชัดเจน

มติเสนอคำร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้ถือเอาคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร และการออกเสียงลงคะแนนให้กระทำโดยลับ

ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยให้ยกคำร้อง ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณามีมติถอดถอนได้อีกครั้ง โดยมติให้ถอดถอน ให้ถือเอาคะแนนสามในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร และการออกเสียงลงคะแนนให้กระทำโดยลับ

มาตรา ๒๔๗/๓๐ คำวินิจฉัยให้ถอดถอนตามมาตรา ๒๔๗/๒๙ วรรคสาม และมติให้ถอดถอนตามมาตรา ๒๔๗/๒๙ วรรคสี่ ให้เป็นที่สิ้นสุด และจะมีการร้องขอให้ถอดถอนบุคคลดังกล่าวโดยอาศัยเหตุเดียวกันอีกมิได้ แต่ไม่กระทบกระเทือนการพิจารณาคดีอาญาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ผู้ใดถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีมติให้ถอดถอนหรือสภาผู้แทนราษฎรมีมติให้ถอดถอน แล้วแต่กรณี และให้ตัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นเวลาห้าปี

สำเนา

มาตรา ๒๔๗/๓๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรว่าผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ และให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งหรือไม่

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๒๔๗/๓๒ ให้องค์กรอิสระทุกองค์กรร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้นใช้บังคับแก่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเลขาธิการสำนักงานซึ่งเป็นหน่วยธุรการขององค์กรอิสระ

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน หรือเลขาธิการสำนักงานซึ่งเป็นหน่วยธุรการขององค์กรอิสระฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ให้องค์กรอิสระแต่ละองค์กรพิจารณาดำเนินการและลงโทษตั้งแต่ ตักเตือน ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยเสียงสามในห้าของจำนวนกรรมการองค์กรอิสระนั้น ทั้งนี้ตามความร้ายแรงของการกระทำ”

มาตรา ๑๔ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้งที่ดำรงตำแหน่งอยู่พ้นจากตำแหน่งทันทีเมื่อรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ

ในวาระเริ่มแรก ให้ดำเนินการเลือกกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๒๑๙ มาตรา ๒๒๐ มาตรา ๒๒๑ และมาตรา ๒๒๒ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับตั้งแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ

ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการการเลือกตั้งตามวรรคสอง ให้เรื่องที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งรอการดำเนินการกระบวนพิจารณาไว้ก่อนจนกว่ากรรมการการเลือกตั้งตามวรรคสองเข้ารับหน้าที่

ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการการเลือกตั้งตามวรรคสอง ให้ระยะเวลาที่เกี่ยวข้องกับการเสนอคำร้องและการดำเนินการทั้งปวงสะดุดหยุดอยู่ และให้เริ่มนับระยะเวลาต่อไปเมื่อกรรมการการเลือกตั้งตามวรรคสองเข้ารับหน้าที่

ให้สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.๒๕๖๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ.๒๕๖๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๖๒ ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญนี้ภายในหกสิบวันนับตั้งแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ ในระหว่างนั้น ให้ใช้กฎหมายดังกล่าวไปพลางก่อนเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญนี้

ในกรณีที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรหรือมีเหตุให้ต้องจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง แต่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการการเลือกตั้งตาม

สำเนา

พรรคสอง ให้การกำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปภายในระยะเวลาตามมาตรา ๙๙ พรรคแรก มาตรา ๑๐๐ พรรคสาม หรือมาตรา ๑๐๒ (๑) แล้วแต่กรณี เริ่มนับแต่วันที่กรรมการการเลือกตั้งที่ได้รับการแต่งตั้งตามพรรคสอง เข้ารับหน้าที่

ในกรณีที่มีเหตุให้ต้องจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แต่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการการเลือกตั้งตามพรรคสอง ให้การกำหนดวันเลือกตั้งภายในระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๖๒ นั้น เริ่มนับแต่วันที่กรรมการการเลือกตั้งที่ได้รับการแต่งตั้งตามพรรคสอง เข้ารับหน้าที่

มาตรา ๑๕ ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่ดำรงตำแหน่งอยู่ พ้นจากตำแหน่งทันทีเมื่อรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ

ในวาระเริ่มแรก ให้ดำเนินการเลือกกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามมาตรา ๒๓๕ มาตรา ๒๓๖ มาตรา ๒๓๗ และมาตรา ๒๓๘ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับตั้งแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ

ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามพรรคสอง ให้เรื่องที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติรอการดำเนินกระบวนการพิจารณาไว้ก่อนจนกว่ากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามพรรคสอง เข้ารับหน้าที่

ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามพรรคสอง ให้ระยะเวลาที่เกี่ยวข้องกับการเสนอคำร้องและการดำเนินการทั้งปวงสะดุดหยุดอยู่ และให้เริ่มนับระยะเวลาต่อไปเมื่อกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามพรรคสองเข้ารับหน้าที่

ให้สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๖๑ ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญนี้ ภายในหกสิบวันนับตั้งแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ ในระหว่างนั้น ให้ใช้กฎหมายดังกล่าวไปพลางก่อนเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๑๖ ให้ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินที่ดำรงตำแหน่งอยู่ พ้นจากตำแหน่งทันทีเมื่อรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ

ในวาระเริ่มแรก ให้ดำเนินการเลือกกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามมาตรา ๒๔๗/๓ มาตรา ๒๔๗/๔ มาตรา ๒๔๗/๕ และมาตรา ๒๔๗/๖ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ

ให้ดำเนินการเลือกผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตามมาตรา ๒๔๗/๑๑ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่กรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามพรรคสองเข้ารับหน้าที่

สำเนา

ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามวรรคสอง และผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตามวรรคสาม ให้เรื่องที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินรอการดำเนินการกระบวนพิจารณาไว้ก่อนจนกว่ากรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามวรรคสอง และผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตามวรรคสามเข้ารับหน้าที่

ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามวรรคสอง และผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตามวรรคสาม ให้ระยะเวลาที่เกี่ยวข้องกับการเสนอคำร้องและการดำเนินการทั้งปวงสะดุดหยุดอยู่ และให้เริ่มนับระยะเวลาต่อไปเมื่อกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามวรรคสองและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตามวรรคสามเข้ารับหน้าที่

ให้สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๖๑ ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญนี้ ภายในหกสิบวันนับตั้งแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ ในระหว่างนั้น ให้ใช้กฎหมายดังกล่าวไปพลางก่อนเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญนี้ให้กรรมการ

มาตรา ๑๗ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินที่ดำรงตำแหน่งอยู่ พ้นจากตำแหน่งทันทีเมื่อรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ

ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๖๐ สิ้นผลใช้บังคับ ให้ให้โอนบรรดาหน้าที่และอำนาจของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ไปเป็นอำนาจและหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ให้โอนบรรดาหน้าที่และอำนาจของข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ไปเป็นอำนาจและหน้าที่ของข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ให้โอนบรรดาบรรดากิจการ ทรัพย์สิน งบประมาณ สิทธิ หนี้ ภาระผูกพัน ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้าง และอัตรากำลังของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

บรรดาบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีใดที่อ้างถึงสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้ถือว่าอ้างถึงสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มาตรา ๑๘ ให้ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ดำรงตำแหน่งอยู่ พ้นจากตำแหน่งทันทีเมื่อรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ

ในวาระเริ่มแรก ให้ดำเนินการเลือกกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามมาตรา ๒๔๗/๑๙ มาตรา ๒๔๗/๒๐ มาตรา ๒๔๗/๒๑ และมาตรา ๒๔๗/๒๒ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ

สุาเนา

ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้เรื่องที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรอการดำเนินการตามกระบวนการพิจารณาว่ากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติควรคล่องตัวรับหน้าที่

ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้ระยะเวลาที่เกี่ยวข้องกับการเสนอคำร้องและการดำเนินการทางสะดวกหยุดอยู่ และให้เริ่มนับระยะเวลาต่อไปเมื่อกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามวรรคสองเข้ารับหน้าที่

ให้สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๐ ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญนี้ ภายในหกสิบวันนับตั้งแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ ในระหว่างนั้น ให้ใช้กฎหมายดังกล่าวไปพลางก่อนเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๑๙ ให้ยกเลิกมาตรา ๒๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๕๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๕๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ติดขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องมาจากคณะรัฐมนตรี หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหมื่นคนตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

(๒) ผู้ติดขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องเสนอเป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมต่อสภาผู้แทนราษฎร และให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเป็นสามวาระ

(๓) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

(๔) การพิจารณาในวาระที่สองขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา โดยการออกเสียงในวาระที่สองนี้ ให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ แต่ในกรณีที่เป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ประชาชนเป็นผู้เสนอ ต้องเปิดโอกาสให้ผู้แทนของประชาชนที่เข้าชื่อกันได้แสดงความคิดเห็นด้วย

(๕) เมื่อการพิจารณาในวาระที่สองเสร็จสิ้นแล้ว ให้รอไว้สิบห้าวัน เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้วให้สภาผู้แทนราษฎร พิจารณาในวาระที่สามต่อไป

(๖) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขึ้นสุดท้าย ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกเป็นรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

(๗) เมื่อมีการลงมติเห็นชอบตาม (๖) แล้ว ให้รอไว้สิบห้าวัน แล้วจึงนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นสู่สภาผู้ลงคะแนนถวายเป็นที่ปรึกษา และให้นำความในมาตรา ๑๒๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

สำเนา

(๘) ในกรณีร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด ๑ บททั่วไป หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ หรือหมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือในกรณีร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อนำไปสู่การจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ทั้งฉบับ ก่อนดำเนินการตาม (๗) ให้จัดให้มีการออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ถ้าผลการออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม จึงให้ดำเนินการตาม (๗) ต่อไป”

มาตรา ๒๐ ให้ยกเลิกหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ตั้งแต่มาตรา ๒๕๗ ถึงมาตรา ๒๖๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๒๑ ให้เพิ่มข้อความต่อไปนี้เป็นหมวด ๑๖ การลบล้างผลพวงรัฐประหารเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ และการป้องกันและการต่อต้านรัฐประหาร มาตรา ๒๕๗ ถึงมาตรา ๒๖๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

“หมวด ๑๖

การลบล้างผลพวงรัฐประหารเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗
และการป้องกันและต่อต้านรัฐประหาร

มาตรา ๒๕๗ ให้บทบัญญัติในมาตรา ๔๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ เป็นโมฆะ เสียเปล่า เสมือนว่าไม่เคยเกิดขึ้นและไม่มีผลใด ๆ ในทางรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

มาตรา ๒๕๘ ปวงชนชาวไทยมีสิทธิและหน้าที่ในการต่อต้านโดยวิธีการใด ๆ ต่อการรัฐประหารล้มล้างรัฐธรรมนูญและการแย่งชิงอำนาจสูงสุดของปวงชนชาวไทย

ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ และเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งปวง มีสิทธิและหน้าที่ในการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างประจักษ์ชัด

ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ และเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งปวง มีหน้าที่ในการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะทหารหรือคณะบุคคลใดที่ก่อการรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองประเทศแย่งชิงอำนาจสูงสุดของปวงชนชาวไทย หรือล้มล้างรัฐธรรมนูญโดยไม่เป็นไปตามวิถีทางที่รัฐธรรมนูญกำหนด

สำเนา

มาตรา ๒๕๙ ห้ามมิให้ศาลรัฐธรรมนูญและศาลทั้งปวง วินิจฉัยหรือพิพากษารับรองความสำเร็จสมบูรณ์ของการรัฐประหาร หรือรับรองความสมบูรณ์ทางกฎหมายและสถานะทางกฎหมายให้แก่คณะผู้ก่อการรัฐประหาร ประกาศ คำสั่ง และการกระทำอื่นใดของคณะผู้ก่อการรัฐประหาร

มาตรา ๒๖๐ ในกรณีที่มีคณะทหารหรือคณะบุคคลใดก่อรัฐประหารเพื่อยึดอำนาจการปกครองประเทศ แย่งชิงอำนาจสูงสุดของปวงชนชาวไทย หรือล้มล้างรัฐธรรมนูญโดยไม่เป็นไปตามวิถีทางที่รัฐธรรมนูญกำหนด เมื่อไรก็ตามที่อำนาจสูงสุดกลับมาเป็นของปวงชนชาวไทยและได้มาซึ่งรัฐบาลและอำนาจการปกครองที่ชอบธรรมแล้ว ให้ดำเนินคดีต่อคณะทหารหรือคณะบุคคลที่ก่อรัฐประหารนั้นโดยทันที และปราศจากอายุความ

มาตรา ๒๖๑ บทบัญญัติในหมวดนี้มีสถานะเป็นกฎหมายจารีตประเพณีทางรัฐธรรมนูญและหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งมีผลใช้บังคับโดยตลอดแม้รัฐธรรมนูญนี้จะสิ้นผลไป”

มาตรา ๒๒ ให้ยกเลิกมาตรา ๒๖๙ ถึงมาตรา ๒๗๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๒๓ ให้ยกเลิกมาตรา ๒๗๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

สำเนา

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ

ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีบทบัญญัติหลายมาตราที่ไม่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย หลักการแบ่งแยกอำนาจให้ได้คุณภาพ ไม่ทันสมัย ไม่สอดคล้องกับหลักการสากลที่นานาอารยประเทศให้การยอมรับ เป็นกลไกในการสืบทอดอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประชาชนไม่ยอมรับนับถือ จนอาจก่อให้เกิดปัญหาวิกฤตทางรัฐธรรมนูญ และกระทบต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ระบบรัฐสภา ตลอดจนปัญหาปากท้อง เศรษฐกิจ ชีวิตประจำวันของประชาชน จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเหล่านั้นในหลายประเด็น ดังนี้

(๑) วุฒิสภามาตามบทเฉพาะกาลและวุฒิสภามาตามหมวด ๗ ส่วนที่ ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีปัญหาเรื่องความชอบธรรมทางประชาธิปไตย เป็นกลไกในการสืบทอดอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประกอบกับตามประวัติศาสตร์รัฐธรรมนูญและการเมืองการปกครองของประเทศไทย นั้น วุฒิสภาถูกออกแบบมาเพื่อเป็นสภาแห่งการรับประกันการสืบทอดอำนาจของคณะรัฐประหารที่ต้องการยึดกุมอำนาจการปกครองประเทศต่อไปภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญใหม่และจัดให้มีการเลือกตั้ง ดังปรากฏให้เห็นจากวุฒิสภามาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๔๒ พ.ศ.๒๕๕๑ พ.ศ.๒๕๖๑ พ.ศ.๒๕๖๔ และพ.ศ.๒๕๖๐ อนึ่ง เมื่อยกเลิกวุฒิสภาแล้ว ก็จำเป็นต้องออกแบบการตรวจสอบคณะรัฐมนตรีและเสียงข้างมากของสภาผู้แทนราษฎรมากขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกรณี “เสียงข้างมากลากไป” ได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เพื่อยกเลิก “หมวด ๗ รัฐสภา” และเปลี่ยนเป็น “หมวด ๗ สภาผู้แทนราษฎร” แทน โดยคงเหลือสภาผู้แทนราษฎรเพียงสภาเดียว พร้อมกับเพิ่มบทบาทและกลไกให้กับสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านในการตรวจสอบควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี

(๒) ศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีปัญหาเรื่องความชอบธรรมทางประชาธิปไตย องค์ประกอบและการได้มาซึ่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบันเชื่อมโยงไปถึงสภานิติบัญญัติแห่งชาติและวุฒิสภามาตามบทเฉพาะกาลที่แต่งตั้งโดยหัวหน้า คสช. ประกอบกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่มากจนเกินไป อีกทั้งยังมีบทบัญญัติจำนวนมากที่เปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปหรือองค์กรต่างๆตามรัฐธรรมนูญนี้ได้ร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้ว ก็มีผลเป็นที่สุด ผูกพันทุกองค์กร

สำเนา

ทั้งหมดนี้ กระทั่งหลักการแบ่งแยกอำนาจให้ได้อย่างดุลยภาพ ส่งผลให้ศาลรัฐธรรมนูญกลายเป็นองค์กรที่ผูกขาดอำนาจในการชี้เป็นชี้ตายเรื่องในทางรัฐธรรมนูญทั้งหมด จนกลายเป็นองค์กรที่เป็น “เจ้าของ” รัฐธรรมนูญ อยู่เหนือ “รัฐธรรมนูญ” กลายเป็นผู้ทรงอำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญแทนที่ประชาชนไปโดยปริยาย บทบัญญัติเหล่านี้ยังส่งผลเป็นการเปิดช่องทางให้บุคคลทั่วไป สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ตลอดจนองค์กรตามรัฐธรรมนูญต่างๆ ใช้ประโยชน์จากศาลรัฐธรรมนูญเป็น “เครื่องมือ” ในการกำจัดฝัฝ่ายทางการเมืองตรงข้ามกับตน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เพื่อเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และการได้มาซึ่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียใหม่ พร้อมกับจำกัดขอบเขตหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญให้ชัดเจนเคร่งครัดมากขึ้น เพื่อมิให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นรัฐธรรมนูญเสียเอง ตลอดจนสร้างระบบตรวจสอบถ่วงดุลกับศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีปัญหาเรื่องความชอบธรรมทางประชาธิปไตย องค์ประกอบและการได้มาซึ่งกรรมการขององค์กรอิสระต่างๆในปัจจุบันเชื่อมโยงไปถึงสถาบันนิติบัญญัติแห่งชาติและวุฒิสภาดามบทเฉพาะกาลที่ตั้งตั้งโดยหัวหน้า คสช. และหน้าที่และอำนาจที่มากเกินไป จนกลายเป็น “อำนาจที่สี่” นอกเหนือไปจากอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร อำนาจตุลาการ กลายเป็นช่องทางที่บุคคลทั่วไป สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ตลอดจนองค์กรตามรัฐธรรมนูญต่างๆ ใช้ประโยชน์จากองค์กรอิสระเป็น “เครื่องมือ” ในการกำจัดฝัฝ่ายทางการเมืองตรงข้ามกับตน บทบัญญัติต่างๆเหล่านี้ ส่งผลให้องค์กรอิสระ กลายเป็น “อิสระจากประชาชน” “อิสระโดยปราศจากความรับผิดชอบ” และ “อิสระอย่างปราศจากการตรวจสอบ” จนเกิดวิกฤตศรัทธาในหมู่ประชาชนต่อความเป็นกลางขององค์กรอิสระ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เพื่อเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และการได้มาซึ่งองค์กรอิสระเสียใหม่ จำกัดขอบเขตหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระให้ชัดเจนเคร่งครัดมากขึ้น ตลอดจนสร้างระบบตรวจสอบถ่วงดุลกับองค์กรอิสระ

(๔) การกำหนดให้มีแผนบริหารประเทศที่กำหนดวิสัยทัศน์ว่าประเทศนั้นๆจะเดินหน้าไปในทิศทางใด ซึ่งอาจเรียกว่ายุทธศาสตร์ชาติบ้าง แผนการปฏิรูปประเทศบ้าง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบ้าง นับเป็นสิ่งจำเป็น อย่างไรก็ตาม การกำหนดให้มีแผนยุทธศาสตร์ชาติตามมาตรา ๖๕ และการการปฏิรูปประเทศตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศนั้น นำมาซึ่งปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ดังนี้

ประการแรก ยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศที่กำหนดขึ้นเป็นผลพวงจากระบบรัฐประหารของ คสช. มีบุคคลใน คสช. หรือเกี่ยวข้อง กับ คสช. เข้าไปกำกับควบคุมตลอดทั้งกระบวนการ

สำเนา

การในขณะที่มีการปฏิรูปประเทศตามแผนการของประเทศต่างๆจะต้องมาจากรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง
รัฐบาลริเริ่มทำแผน โดยกำหนดแผนให้เป็นไปตามที่รณรงค์หาเสียงไว้กับประชาชน ในแง่นี้ยุทธศาสตร์ชาติและ
แผนการปฏิรูปประเทศจึงขาดความชอบธรรมในทางประชาธิปไตยที่จะนำมาบังคับใช้กับคนไทยทั้งประเทศ

ประการที่สอง ยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศนั้นมีลักษณะเป็นนโยบาย
(Policy) ไม่ใช่บรรทัดฐานทางกฎหมาย (Legal Norm) จึงไม่ควรนำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ยุทธศาสตร์
ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศจึงเป็นสิ่งที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามแต่ละรัฐบาลที่ได้รับความไว้วางใจจาก
ประชาชนให้มาดำเนินการ การนำยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญจะยิ่ง
ทำให้รัฐบาลไม่มีความเป็นอิสระในการบริหารประเทศให้สอดคล้องเจตนารมณ์ของประชาชน และสนับสนุนให้
รัฐราชการขยายตัวมากขึ้น แทนที่พรรคการเมืองและรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งและได้รับอาณัติจาก
ประชาชนจะมีอำนาจในการกำหนดทิศทางการปฏิรูปประเทศ กลับกลายเป็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างถูกกำหนดไว้
ในรัฐธรรมนูญและแผนการปฏิรูปประเทศที่ คสช. และกลไกรัฐราชการกำหนดไว้หมดแล้ว

ประการที่สาม การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศไว้ในรัฐธรรมนูญ อาจ
เปิดช่องให้กลุ่มบุคคลใช้เป็นเครื่องมือในการล้มรัฐบาลได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากเป็นรัฐบาลจากการเลือกตั้งที่
มิได้เป็นฝ่ายของ คสช. หรือสืบทอดอำนาจจาก คสช. โดยอาจร้องไปยังองค์กรอิสระหรือศาลต่างๆเพื่อ
ลงโทษรัฐบาล โดยใช้เหตุอ้างว่าไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญในส่วนของการปฏิรูปประเทศ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงควรยกเลิกการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ
ทั้งหมด และไม่ควรกำหนดให้อยู่ในรัฐธรรมนูญ แต่ควรปล่อยให้รัฐบาลจากการเลือกตั้งเป็นผู้กำหนด

(๕) ประเทศไทยมีรัฐประหารเกิดขึ้นมากกว่าสิบครั้ง เมื่อคณะทหารก่อรัฐประหารสำเร็จ ก็ตั้ง
ตนเป็น “รัฐประหาร” ออกประกาศ คำสั่ง ให้ถือเป็น “กฎหมาย” ออกกฎหมายนิรโทษกรรมตนเอง ใช้อำนาจ
ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน กำจัดศัตรูทางการเมืองและคนที่เห็นต่าง เมื่อต้องการคืนอำนาจให้
ประชาชนกลับมาสู่การเลือกตั้ง คณะรัฐประหารก็จะออกแบบรัฐธรรมนูญเพื่อสืบทอดอำนาจต่อไป จนเกิด
วิกฤติการเมืองรอบใหม่ คณะทหารชุดใหม่ก็เข้ามาก่อรัฐประหารวนเวียนเช่นนี้มาหลายทศวรรษ จนกล่าวกัน
ว่าเป็น “วงจรอุบาทว์” ของการเมืองไทย ทั้งหมดนี้ทำให้พัฒนาการประชาธิปไตยในประเทศไทยต้องสะดุด
หยุดลง กองทัพเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้นจนกลายเป็นรัฐซ้อนรัฐ กระทบต่อการพัฒนาประเทศไทย
ให้ทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ เพื่อเป็นการตัด “วงจรรัฐประหาร” เหล่านี้ให้หมดไป จำเป็นต้องจัดการ
ลบล้าง “มรดกบาป” ของรัฐประหารครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ด้วยการยกเลิกมาตรา ๒๗๙
ที่รับรองความชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายให้กับบรรดาประกาศ คำสั่ง คสช. คำสั่งหัวหน้า คสช. และ
การกระทำที่เกี่ยวเนื่อง และกำหนดเพิ่มบทบัญญัติใน “หมวด ๑๖ การลบล้างผลพวงรัฐประหารเมื่อวันที่ ๒๒
พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ และการป้องกันและการต่อต้านรัฐประหาร”

สำเนา

๔

(๖) เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเพื่อยกเลิกวุฒิสภา คงเหลือไว้แต่สภาผู้แทนราษฎรแล้ว กระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจแก่รัฐสภาดำเนินการนั้น ก็ต้องถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็นอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร อย่างไรก็ตาม เพื่อมิให้เสียงข้างมากของสภาผู้แทนราษฎรสามารถแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้ตามอำเภอใจ จึงจำเป็นต้องกำหนดมติในการให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมให้สูงขึ้นเป็นสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร และในกรณีที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในประเด็นสำคัญ เช่น หมวด ๑ บททั่วไป หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ หมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ตลอดจนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเพื่อนำไปสู่การจัดทำรัฐธรรมนูญใหม่ทั้งฉบับ ก็ต้องนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นไปให้ประชาชนออกเสียงประชามติด้วย

จึงจำเป็นต้องตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช ..นี้

๒. สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

๑. ยกเลิกมาตรา ๖๕ เรื่องการให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ (ร่างมาตรา ๓)

๒. ยกเลิกบทบัญญัติในหมวด ๗ รัฐสภา มาตรา ๗๙ ถึงมาตรา ๑๕๗ และเพิ่มบทบัญญัติใหม่เป็นหมวด ๗ สภาผู้แทนราษฎร มาตรา ๗๙ ถึงมาตรา ๑๔๑ แทน โดยใช้ระบบสภาเดียว ยกเลิกวุฒิสภา คงเหลือแต่เพียงสภาผู้แทนราษฎร เมื่อใช้ระบบสภาเดียวแล้ว จำเป็นต้องเพิ่มระบบตรวจสอบเสียงข้างมากของสภาผู้แทนราษฎร จึงกำหนดให้ตำแหน่งสำคัญ เช่น รองประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานคณะกรรมการที่มีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน ต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร

กำหนดให้มีคณะผู้ตรวจการกองทัพ ประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลเสียงข้างมากและฝ่ายค้านเสียงข้างน้อยฝ่ายละห้าคน มีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ รายได้ และโครงการจัดซื้อจัดจ้างกองทัพ ประกันหลักการรัฐบาลพลเรือนมีอำนาจเหนือกองทัพ พิจารณาเรื่องร้องเรียนของข้าราชการทหาร ทหารกองประจำการ นักเรียนในสังกัดกระทรวงกลาโหม และบุคคลที่ถูกเรียกเข้ารับราชการทหารตามกฎหมาย จากการถูกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมหรือละเมิดสิทธิมนุษยชนจากผู้บังคับบัญชา จัดทำรายงานและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือปฏิรูปกองทัพให้ทันสมัยและสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยและหลักการรัฐบาลพลเรือนมีอำนาจเหนือกองทัพ เพื่อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร

สำเนา

และคณะรัฐมนตรี และให้คณะผู้ตรวจการกองทัพคัดเลือกกันเองสองคนไปเป็นสมาชิกสภากลาโหมโดยตำแหน่ง

กำหนดให้มีคณะผู้ตรวจการศาลและศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ฝ่ายรัฐบาลเสียงข้างมากและฝ่ายค้านเสียงข้างน้อยฝ่ายละห้าคน มีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง ให้ความเห็นแก่ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด เกี่ยวกับแนวทางการบริหารของศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม และคณะกรรมการบริหารศาลปกครอง ศึกษาวิเคราะห์ ประเมินคุณภาพ และผลกระทบของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คำพิพากษาของศาลยุติธรรมและศาลปกครอง และให้คณะผู้ตรวจการศาลและศาลรัฐธรรมนูญคัดเลือกกันเองให้คนหนึ่งไปเป็นกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมโดยตำแหน่งและอีกคนหนึ่งไปเป็นกรรมการตุลาการศาลปกครองโดยตำแหน่ง

กำหนดให้มีคณะผู้ตรวจการองค์กรอิสระ ประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลเสียงข้างมากและฝ่ายค้านเสียงข้างน้อยฝ่ายละห้าคน มีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของสำนักงานขององค์กรอิสระต่างๆ ให้ความเห็นแก่ประธานองค์กรอิสระทั้งหลาย เกี่ยวกับแนวทางการบริหารองค์กรอิสระ ศึกษาวิเคราะห์ ประเมินคุณภาพ และผลกระทบของคำวินิจฉัย คำสั่ง หรือการใช้อำนาจขององค์กรอิสระ ในประเด็นต่างๆ

(ร่างมาตรา ๔)

๔. แก้ไขคำว่า “รัฐสภา” และ “วุฒิสภา” เป็นคำว่า “สภาผู้แทนราษฎร” โอนหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่าง ๆ ที่เป็นของรัฐสภาและวุฒิสภาให้เป็นหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร โอนหน้าที่และอำนาจ กิจการ ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้สิน ภาระผูกพัน และบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาให้เป็นของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้สอดคล้องกับการคงเหลือสภาผู้แทนราษฎรเพียงสภาเดียว (ร่างมาตรา ๕ ถึง ร่างมาตรา ๘)

๕. แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๙ วรรคแรก ให้บุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี มาจากบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ร่างมาตรา ๙)

๖. เพิ่มเติมมาตรา ๑๙๓/๑ มาตรา ๑๙๓/๒ เพื่อกำหนดให้มีการถอดถอนประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้พิพากษาศาลฎีกา ตุลาการศาลปกครองสูงสุด ออกจากตำแหน่งได้ (ร่างมาตรา ๑๐)

สำเนา

๗. ยกเลิกหมวด ๑๑ ศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่มาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๑๔ ยกเลิกหมวด ๑๒ องค์การอิสระ ตั้งแต่มาตรา ๒๑๕ ถึงมาตรา ๒๔๗ และเพิ่มบทบัญญัติใหม่เป็นหมวด ๑๑ ศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่มาตรา ๒๐๐ ถึงมาตรา ๒๑๕ และหมวด ๑๒ องค์การอิสระ ตั้งแต่มาตรา ๒๑๖ ถึงมาตรา ๒๔๗/๓๒ เพื่อปฏิรูปกระบวนการได้มา หน้าที่และอำนาจ ระบบการตรวจสอบ ของศาลรัฐธรรมนูญและองค์การอิสระ (ร่างมาตรา ๑๑ ถึง ร่างมาตรา ๑๘)

๘. แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์และวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในมาตรา ๒๕๖ เสียใหม่ให้สอดคล้องกับระบบสภาเดียว โดยกำหนดให้ต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ทั้งในวาระหนึ่งและวาระสาม และในกรณีร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด ๑ บททั่วไป หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ หรือหมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือในกรณีร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อนำไปสู่การจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ทั้งฉบับ ต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ก่อนนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย (ร่างมาตรา ๑๙)

๙. ยกเลิกหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ตั้งแต่มาตรา ๒๕๗ ถึงมาตรา ๒๖๑ เพื่อให้อำนาจในการกำหนดทิศทางของประเทศรวมถึงนโยบายต่างๆ เป็นของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน (ร่างมาตรา ๒๐)

๑๐. เพิ่มเดิมหมวด ๑๖ การลบล้างผลพวงรัฐประหารเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ และการป้องกันและการต่อต้านรัฐประหาร มาตรา ๒๕๗ ถึงมาตรา ๒๖๑ โดยกำหนดให้การนิรโทษกรรมให้แก่การรัฐประหารเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เป็นโมฆะ ปวงชนชาวไทยมีสิทธิและหน้าที่ในการต่อต้านรัฐประหารด้วยวิธีการใดๆ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ในการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะที่ก่อการรัฐประหาร ห้ามศาลวินิจฉัยหรือพิพากษารับรองความสำเร็จสมบูรณ์ของการรัฐประหาร ในกรณีที่มีการรัฐประหารเกิดขึ้น และภายหลังอำนาจสูงสุดกลับมาเป็นของปวงชนชาวไทย ให้ดำเนินคดีต่อคณะผู้ก่อการรัฐประหารทันทีโดยปราศจากอายุความ และให้บทบัญญัติในหมวดนี้มีสถานะเป็นหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีผลใช้บังคับโดยตลอดแม้รัฐธรรมนูญนี้จะสิ้นผลไป (ร่างมาตรา ๒๑)

๑๑. ยกเลิกมาตรา ๒๖๙ มาตรา ๒๗๐ มาตรา ๒๗๑ มาตรา ๒๗๒ เพื่อยกเลิกอำนาจของวุฒิสภาดำเนินการเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ร่างมาตรา ๒๒)

๑๒. ยกเลิกมาตรา ๒๗๙ ที่รับรองความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของประกาศ คำสั่ง และการกระทำของคณะรักษาความสงบแห่งชาติหรือของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือที่ออกใช้บังคับต่อมา ตลอดจนการปฏิบัติตามประกาศ

สำเนา

คำสั่ง การกระทำนั้น รวมทั้งรับรองว่าบรรดาการใด ๆ ที่ได้รับรองว่าชอบด้วยรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) และที่แก้ไขเพิ่มเติมแล้ว เป็นอันชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการโต้แย้งว่าประกาศ คำสั่ง และการกระทำเหล่านี้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้ (ร่างมาตรา ๒๓)